

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ:

В.о. завідувача кафедри,

д.е.н., професор

С.М. Халатур

“ _____ ” _____ 2021 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

Стан та підвищення фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства

**Виконала: здобувач вищої освіти
освітньо-професійної програми
«Фінанси, банківська справа та
страхування»
зі спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»
Кожушко Д.В.**

Керівник: доц. Павленко О.П.

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет обліку і фінансів

Кафедра фінансів та банківської справи

Освітній ступінь магістр

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувачки кафедри

_____ Світлана ХАЛАТУР

« _____ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу здобувача вищої освіти

КОЖУШКО ДІАНИ ВАДИМІВНИ

1. Тема дипломної роботи «Стан та підвищення фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства».

2. Керівник роботи Павленко Оксана Павлівна, к.е.н., доцент

затверджені наказом ДДАЕУ «08» жовтня 2021 р. № 3181

3. Строк подання здобувачем роботи «13» грудня 2021 року.

4. Вихідні дані до роботи: звітні документи Дніпропетровської дослідної станції ІОБ НААНУ за останні п'ять років, навчальні посібники, статті періодичних видань та підручники.

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити): 1. Теоретичні основи забезпечення фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства. 2. Комплексний фінансовий аналіз та оцінка фінансової стійкості ДДС ІОБ НААНУ. 3. Напрями підвищення фінансової стійкості ДДС ІОБ НААНУ.

6. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).

1. Взаємозалежність фінансової стійкості з іншими характеристиками. 2. Класифікація способів економічного аналізу. 3. Ознаки фінансової стійкості підприємства. 4. Узагальнюючі показники фінансової стійкості підприємства. 5. Типи фінансової стійкості. 6. Структура земельної площі ДДС ІОБ НААНУ. 7. Структура товарної продукції в 2020 році ДДС ІОБ НААНУ. 8. Динаміка середньорічної вартості основних і оборотних фондів ДДС ІОБ НААНУ. 9. Динаміка показників майнового стану ДДС ІОБ НААНУ Дніпровського району Дніпропетровської області за 2016 – 2020 рр. 10. Динаміка коефіцієнта мобільності активів ДДС ІОБ НААНУ за 2016 – 2020 рр. 11. Аналіз показників платоспроможності (ліквідності) ДДС ІОБ НААНУ. 12. Структура активів ДДС ІОБ НААНУ за 2016 – 2020 рр. 13. Структура джерел формування пасивів ДДС ІОБ НААНУ за 2016 – 2020 рр. 14. Динаміка відносних коефіцієнтів фінансової стійкості ДДС ІОБ НААНУ. 15. Динаміка фінансових ресурсів за структурними характеристиками ДДС

ЮБ НААНУ. 16. Динаміка показників ринкової стійкості ДДС ЮБ НААНУ. 17. Напрями підвищення фінансової стійкості підприємства. 18. Аналітичне вирівнювання коефіцієнту фінансової незалежності в ДГ ДС ЮБ НААНУ. 19. Аналітичне вирівнювання та прогнозування коефіцієнту фінансової стійкості в ДГ ДС ЮБ НААНУ.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи забезпечення фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства	лютий 2021	
2	Комплексний фінансовий аналіз та оцінка фінансової стійкості ДДС ЮБ НААНУ	11.09.2021	
3	Напрями підвищення фінансової стійкості ДДС ЮБ НААНУ	05.10.2021	
4	Висновки та пропозиції	25.11.2021	
5	Оформлення дипломної роботи	08.12.2021	

Здобувач _____ Кожушко Д.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Павленко О.П.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Економічна сутність та значення фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства	10
1.2. Методологічні підходи до визначення фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства	15
1.3. Методичний інструментарій та оцінка фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства	27
Висновки до розділу 1	35
РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНИЙ ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ДДС ІОБ НААНУ	36
2.1. Організаційно-економічна характеристика ДДС ІОБ НААНУ	36
2.2. Комплексний аналіз фінансового стану господарства	44
2.3. Аналіз власних та запозичених фінансових джерел господарства	51
2.4. Оцінка типу фінансової стійкості підприємства за відносними і абсолютними показниками	55
Висновки до розділу 2	65
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ДДС ІОБ НААНУ	68
3.1. Прогнозування тенденцій зміни фінансової стійкості та визначення напрямів її підвищення в ДДС ІОБ НААНУ	68
3.2. Економіко-математичне моделювання фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства	74
Висновки до розділу 3	79
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	84
ДОДАТКИ	

РЕФЕРАТ

Тема: Стан та підвищення фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства.

Дипломна робота магістра: 92 с., 28 табл., 19 рис., 95 літературних джерел.

Метою дипломної роботи є поглиблене теоретичне і практичне обґрунтування методологічних основ та визначення шляхів удосконалення фінансового стану підприємства.

Предмет дослідження: теоретичні та методологічні основи комплексної оцінки фінансового стану Дніпропетровської дослідної станції ІОБ НААНУ.

Об'єкт дослідження: процес аналізу та оцінки фінансового стану Дніпропетровської дослідної станції ІОБ НААНУ.

Методи дослідження: методи економічного аналізу, синтезу, порівняння, спостереження, групування, узагальнення, структурного та системного аналізу.

Під час написання дипломної роботи магістра досліджена комплексна оцінка фінансового стану підприємства, проаналізовано фінансове становище на підприємстві та надано відповідні рекомендації щодо підвищення фінансового стану на підприємстві. Результати отримані під час виконання дипломної роботи надані для впровадження у діяльність Дніпропетровської дослідної станції ІОБ НААНУ.

АНОТАЦІЯ

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ, ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ, АБСОЛЮТНІ ТА ВІДНОСНІ ПОКАЗНИКИ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ТИП ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ, ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ.

АННОТАЦИЯ

ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ, ФИНАНСОВИЙ МЕХАНИЗМ, ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ, АБСОЛЮТНЫЕ И ОТНОСИТЕЛЬНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ, РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ, ТИП ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ, ОЦЕНКА ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ.

ANNOTATION

THE FINANCIAL STABILITY, THE FINANCIAL MECHANISM, FACTOR ANALYSIS, ABSOLUTE AND RELATIVE INDICATORS, PROFITABILITY, THE TYPE OF FINANCIAL STABILITY, ASSESSMENT OF FINANCIAL CONDITION.

ВСТУП

У реаліях сьогодення дуже гостро постає питання щодо підвищення ефективності виробництва на підприємстві, конкурентоздатності продукції та вдосконалених форм господарювання на підприємствах. Через це підприємства у першу чергу приділяють увагу аналізу та дослідженню господарської діяльності як окремих елементів так і в цілому, а також фінансовій стійкості зокрема.

Аналіз та поліпшення фінансової стійкості підприємства є першочерговою необхідністю для виявлення слабких та сильних сторін того чи іншого підприємства. Фінансові аналітики використовують дані даного аналізу для контролю за діяльністю підприємства, а також для попередження всіх можливих ризиків.

У зв'язку з важливістю даного питання виникає потреба в розробці та вдосконаленні як теоретичних питань так і практичних підходів щодо вивчення фінансової стійкості та формуванні більш ефективної стратегії з подолання таких несприятливих наслідків діяльності підприємств як неплатоспроможність, неліквідність, збитковість тощо.

Дану проблему у своїх працях розглядає дуже велика кількість вчених-економістів, як зарубіжних, так і вітчизняних. Зокрема Бланк І. А., Вишневська О. М., Гайдучий П. І., Дем'яненко М. Я., Іртищева І. О., Ключник А. В., Гончаренко І. В., Гудзинський О. Д., Єрмакова О. Ю. тощо. Але незважаючи на таку значну кількість наукових праці з висвітленням різних думок с приводу даного питання, все ще залишається проблема якісної та обґрунтованої оцінки фінансової стабільності підприємств у сучасних умовах швидкої зміни економічного становища як внутрішнього середовища так і зовнішнього.

Метою даної дипломної роботи є розгляд та узагальнення теоретичних та практичних аспектів аналізу та оцінки фінансової стійкості на прикладі сільськогосподарського підприємства.

До основних завдань даної роботи належить розгляд та вивчення таких питань як:

- визначення сутності поняття фінансової стійкості підприємства;
- визначення та обґрунтування моделей та підходів щодо аналізу фінансової стійкості підприємства;
- виявлення чинників які безпосередньо впливають на зміну фінансової стійкості;
- надання виробничо - господарської характеристики Дніпропетровської дослідної станції ІОБ НААНУ;
- здійснення аналізу фінансової стійкості даного підприємства;
- дослідження та використання різноманітних моделей та методів в дослідженні та розробці більш ефективних напрямів управління фінансовими можливостями підприємства;
- обґрунтування пропозицій щодо поліпшення фінансового становища підприємства.

Об'єктом дослідження являються показники фінансової стійкості підприємства та фінансова діяльність Дніпропетровської дослідної станції ІОБ НААНУ.

Предметом дослідження є вивчення суті поняття фінансова стійкість підприємства, методів і моделей які б сприяли більш точній характеристиці даного питання, а також аналіз фінансової стійкості підприємства з метою регулювання та покращення його становища.

Дослідження проводилось із застосуванням таких загальнонаукових та спеціальних методів пізнання як спостереження, узагальнення, групування, логічний і порівняльний аналіз, а також структурного і системного підходів.

В першому розділі дипломної роботи докладно розглянуто визначення поняття «фінансової стійкості», основні фактори що безпосередньо впливають на фінансову стійкість, а також теоретичні основи аналізу фінансової стійкості.

В другому розділі розглянуто організаційно-економічну характеристику підприємства, проаналізовані абсолютні та відносні показники та визначено фінансовий тип.

В третьому розділі розглянуті умови які можуть забезпечити фінансову стійкість підприємства, а також запропоновано шляхи покращення фінансової стійкості.

Інформаційна база досліджень дипломної роботи – звітні документи Дніпропетровської дослідної станції ІОБ НААНУ за останні п'ять років, а також навчальні посібники, статті періодичних видань та підручники.

Наукове значення результатів даного дослідження полягає у вивченні, аналізі та вдосконаленні проблеми фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств в умовах сьогодення.

Новація одержаних результатів полягає у теоретичному обґрунтуванні поняття фінансової стійкості підприємства, а також вдосконалення даного поняття у зв'язку зі специфічністю сільськогосподарської сфери. Крім цього розгляд та можливість впровадження стратегічного та тактичного фінансового управління майном та фінансовими джерелами підприємства з метою підвищення фінансової стійкості.

Практичне значення отриманих результатів у можливості реалізації пропозицій автора пов'язаних з підвищенням ефективності управління фінансовим станом підприємства, збільшенням його фінансової стійкості, підвищенні господарської діяльності, а також сприятиме контролю за раціональним використанням ресурсів підприємства.

Апробація результатів роботи. При написанні дипломної роботи в контексті дослідження питання сутності фінансової стійкості підприємства були опубліковані тези на тему: «Теоретичні аспекти оцінки фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств» у збірнику тез XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (листопад 2021 р.).

Публікації. Теоретичні аспекти оцінки фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств опубліковано в матеріалах збірника наукових праць Придніпровської державної академії будівництва та архітектури, в журналі «Економічний простір» №173 (вересень, 2021 р.).

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел із 95 найменувань. Основний зміст роботи викладено на 92 сторінках друкованого тексту. Робота містить 28 таблиць, 19 рисунків, 3 додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та значення фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства

На разі в умовах політичної та фінансово - економічної ситуації, що притаманна Україні на протязі усього часу існування держави, особливим та гострим постає питання забезпечення економічної безпеки не тільки суб'єктів господарювання, але й країни в цілому. Підприємство це лише маленька частина великої системи під назвою « економіка».

Будь-яке господарство працюючи в такому динамічному зовнішньому середовищі, завжди натрапляє на велику кількість ризиків пов'язаних з його діяльністю. Основними такими ризиками є: економічні, політичні, фінансові, податкові, природні тощо. Вони породжують загрози для нормального і стабільного існування та розвитку суб'єктів економічних відносин. Це у свою чергу зумовлює негайну потребу у розробці і формуванні зваженої та раціональної системи підтримки та усунення усіх можливих ризиків, що впливають на роботу та фінансовий стан підприємств [28, с.31].

Ключовим у цьому питанні є поняття «фінансової стійкості підприємства», адже саме фінансова стійкість визначається як найголовніша характеристика при оцінці стану підприємства. Поняття «фінансова стійкість» розглядається великою кількістю вчених вже на протязі довгого часу, але досі не має однозначної думки щодо цілісного обґрунтування цього поняття і його значенні при оцінці фінансового стану підприємства

Розглянемо декілька інтерпретацій даного поняття у економічній літературі різними вченими, а також визначення даного поняття яке наводиться у законодавстві України. Визначення даного поняття наведені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Сутність поняття «фінансова стійкість»

№	Вчені	Визначення
1	Базилінська О. Я.	«Залежить від ефективного стану управління фінансовими ресурсами і визнається оптимальною структурою активів, оптимальним співвідношенням власних і позикових коштів, оптимальним співвідношенням активів та джерел їх фінансування [2, с. 107]»
2	Отенко І. П.	«Є відображенням стабільного перевищення доходів над витратами [53, с. 56]»
3	Берест М. М.	«Це здатність підприємства досягати стану фінансової рівноваги за умови збереження достатнього ступеня фінансової стійкості й підтримувати цей стан у довгостроковій перспективі за ефективного управління фінансами [5, с. 103]»
4	Куцик В.І. Борисенко Н.В.	«Визначається як певне співвідношення величини: структури та складу активів, зобов'язань і власного капіталу, а також «стійке фінансове становище формується в процесі всієї виробничо-господарської або комерційної діяльності підприємства» [40, с. 277]»
5	Бердар М. М.	«у вузькому розумінні — це фінансово економічний стан підприємства, при якому воно є ліквідним, платоспроможним, має достатньо коштів для нормального функціонування у широкому розумінні — це здатність підприємства функціонувати в станах, щонайменше, близьких до фінансово-економічної рівноваги в умовах постійних зовнішніх і внутрішніх впливів [4, с. 260]»
6	Тютюнник Ю. М. Дорогань- Писаренко Л. О. Тютюнник С. В.	«Це здатність підприємства функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу активів і пасивів у мінливому економічному середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого рівня ризику [81, с. 107]»
7	Грабовецький Б. Є.	«Це надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів, довіра кредиторів і інвесторів та рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування [12, с. 216]»
8	Кустова Т.Н.	«Відображає стан капіталу в процесі його кругообігу й здатність підприємства до самозабезпечення на певний момент часу [39]»
9	Наказ «Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації»	«Сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні фінансові можливості підприємства [50]»

Як можемо бачити різні вчені трактують дане поняття досить по різному, але всі вони схиляються до думки що фінансова стійкість це перш за все здатність підприємства зберігати рівновагу активів і пасивів, а також його здатність до самозабезпечення.

Однією з основних проблем при визначенні та управлінні фінансовою стійкістю підприємства є її тісний взаємозв'язок з іншими характеристиками фінансового стану підприємства. Зв'язок поняття «фінансова стійкість підприємства» з іншими характеристиками наведено на рис.1.1.

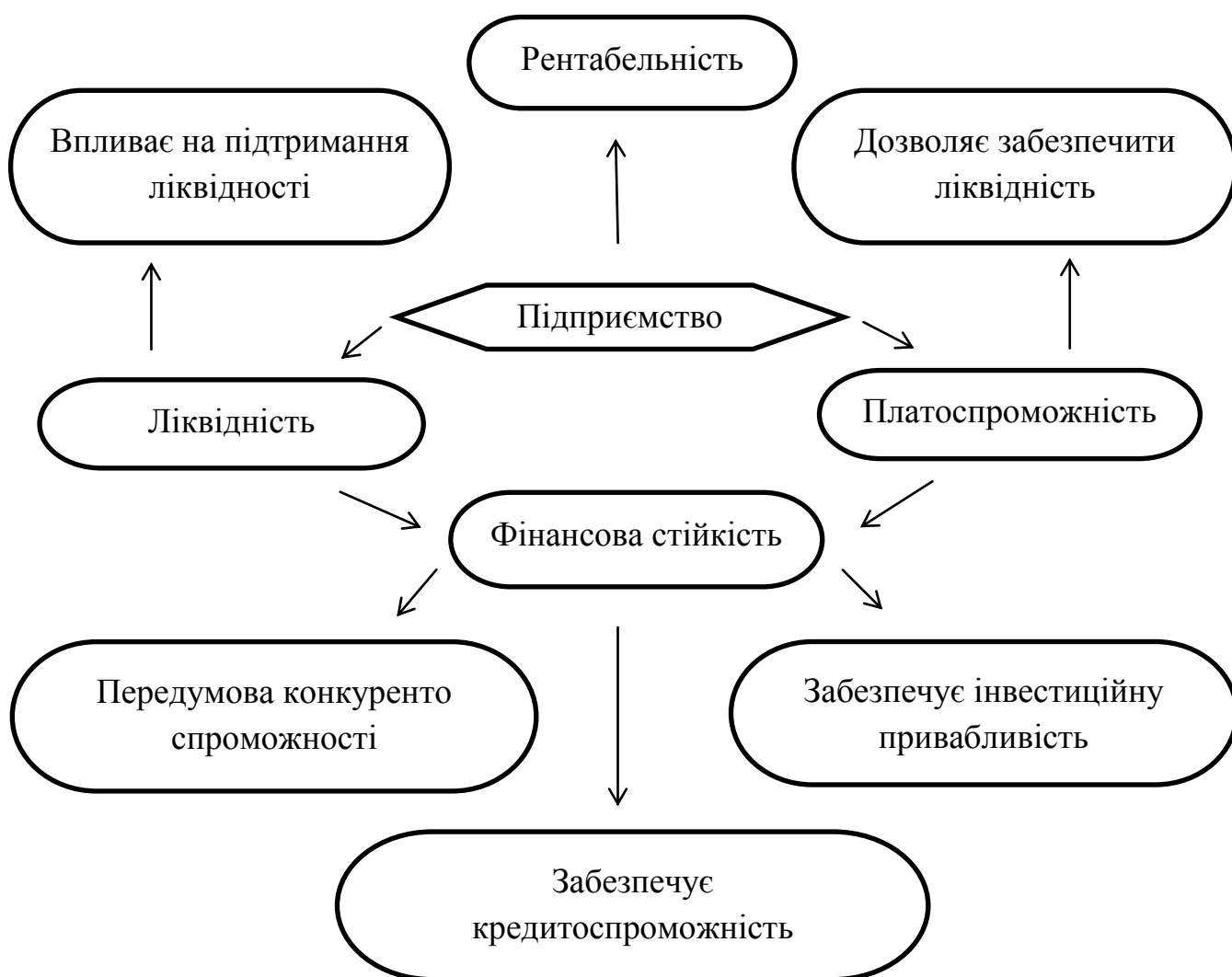

Рис. 1.1. Взаємозалежність фінансової стійкості з іншими характеристиками

Як можемо бачити з рисунку 1.1, що фінансова стійкість підприємства прямо пов'язана з такими поняттями як ліквідність, платоспроможність та рентабельність. Це пов'язано з тим що фінансові ресурси на підприємстві мають деякі особливості свого формування. На сам перед на їх формування впливають різносторонні чинники, які можна поділити на зовнішні та внутрішні. Серед них до внутрішніх факторів насамперед відносять фінансові чинники, а до зовнішніх економічні та політичні. Фінансові чинники проявляються у функціонуванні підприємства, зокрема у співвідношенні змінних і постійних витрат та їх загальному обсязі, асортименті виробленої продукції та наданих послуг, статутному капіталі, дебіторській та кредиторській заборгованості тощо [35, с.9].

Також одним з важливих фінансових факторів є обсяг страхових запасів, до них можна віднести обсяг готової продукції, ліквідних коштів, короткострокових та довгострокових вкладень і т. д. У разі скорочення даних елементів виникає ризик збільшення неплатоспроможності пов'язаної з недопоставкою виготовленої продукції, зменшенням виробництва або його зупинкою та збільшенням розміру оборотного капіталу [61, с. 7].

Окрім цього до внутрішніх факторів також можна віднести відділ менеджменту на підприємстві, а саме ключовими моментами тут будуть виступати досвід і компетентність обраного персоналу, оскільки саме від їх рушень буде залежити напрям в якому буде розвиватись підприємство і як воно буде співіснувати з усіма іншими учасниками економічного процесу [80, с.34].

Зовнішні економічні фактори у першу чергу базуються на політично-економічних умовах країни в якій знаходиться те чи інше підприємство, а саме платоспроможність населення, рівень розвитку та доступність використання інноваційних технологій, монетарна та фіскальна політика, законодавча база країни, а також безпосередній контроль з боку держави [47, с.60].

До того ж слід брати до уваги що економічний цикл, в якому перебуває держава на даний момент відіграє не останню роль у формуванні фінансової стійкості підприємства. В момент кризи на всіх підприємствах спостерігається зниження загального обсягу платоспроможного попиту, а це призводить до зменшення або припинення реалізації продукції, що в майбутньому вплине на розмір оборотного капіталу і призведе до збільшення такого ризику як банкрутство [74, с. 57].

Загальне скорочення платоспроможності не тільки споживачів, але й інших учасників ринку призведе до зростання неплатоспроможності останніх, що в свою чергу збільшить конкуренцію на ринку, оскільки до повного настання банкрутства підприємства, загальне число підприємств не буде скорочуватись.

Таким чином, конкуренція являється ще одним фактором що впливає на стабільність фінансової стійкості підприємства.

На додаток, проблема дефініції фінансової стійкості відноситься до одних з найбільш значущих і проблемних фінансових питань. Тому кожне підприємство повинно розробити такі методи аналізу факторів, які впливають на фінансову стійкість, щоб мати змогу прогнозувати та попереджувати усі можливі наслідки від впливу тих чи інших факторів на діяльність господарства як в цілому так і на його окремі конкретні операції, загалом це допоможе стабілізувати та підвищити загальний стан підприємства та зменшити ризик настання банкрутства [67, с.81].

При цьому для аналізу та оцінки фінансової стійкості слід проводити дослідження в динаміці, поділивши його на етапи:

- 1 етап – діагностика абсолютних показників;
- 2 етап – вивчення відносних показників;
- 3 етап – аналіз платоспроможності;
- 4 етап – характеристика запасу фінансової стійкості.

Таким чином, ми визначили, що економічна категорія «фінансова стійкість» взаємопов'язана з рядом фінансових показників і факторів, що

впливають на фінансовий стан сільськогосподарського підприємства в цілому.

1.2. Методологічні підходи до визначення фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства

При тлумаченні поняття фінансового стану підприємства економістами зазвичай прийнято поділяти методи оцінки на традиційні та факторні. Традиційний метод зазвичай використовується для аналізу фінансових, економічних та технічних складових діяльності підприємства. Вивчення відбувається в динаміці, що дозволяє більш широко оцінити реальний стан даних показників. Факторний же метод використовують для виявлення причин зміни фінансових, технічних та економічних показників, а також для усунення негативних наслідків при відхиленні даних факторів від нормативних значень.

На даний момент в Україні на більшості підприємствах прийнято використовувати традиційний метод аналізу фінансового стану підприємства, оскільки він допомагає зробити максимально повну оцінку фінансового стану, виявити найбільш слабкі та уразливі стороною в діяльності підприємства, а також в усіх його основних сферах [13, с. 40].

Якщо використання традиційного методу аналізу не дало відчутних результатів для виявлення та покращення фінансового стану підприємства, то використовують факторний метод аналізу. Цей метод в першу чергу використовується для внутрішнього аналізу фінансової діяльності. Частіше за все даний метод використовує метод ланцюгової підстановки, що дозволяє побачити вплив факторів на окремі фінансові результати діяльності, а також виявити і усунути всі можливі причини їх негативного впливу [49, с. 5].

Загалом всі способи економічного аналізу можна поділити на дві великі групи, а саме традиційні та економіко – математичні. До перших слід віднести визначення відносних, абсолютних та середніх значень показників,

а також порівняння, групування та ланцюгова підстановка. До других же відносять кореляційний, дисперсійний, компонентний та багатомірний аналіз. Всі наведені складові способів економічного аналізу та їх взаємозв'язок представлено на рисунку 1.2.

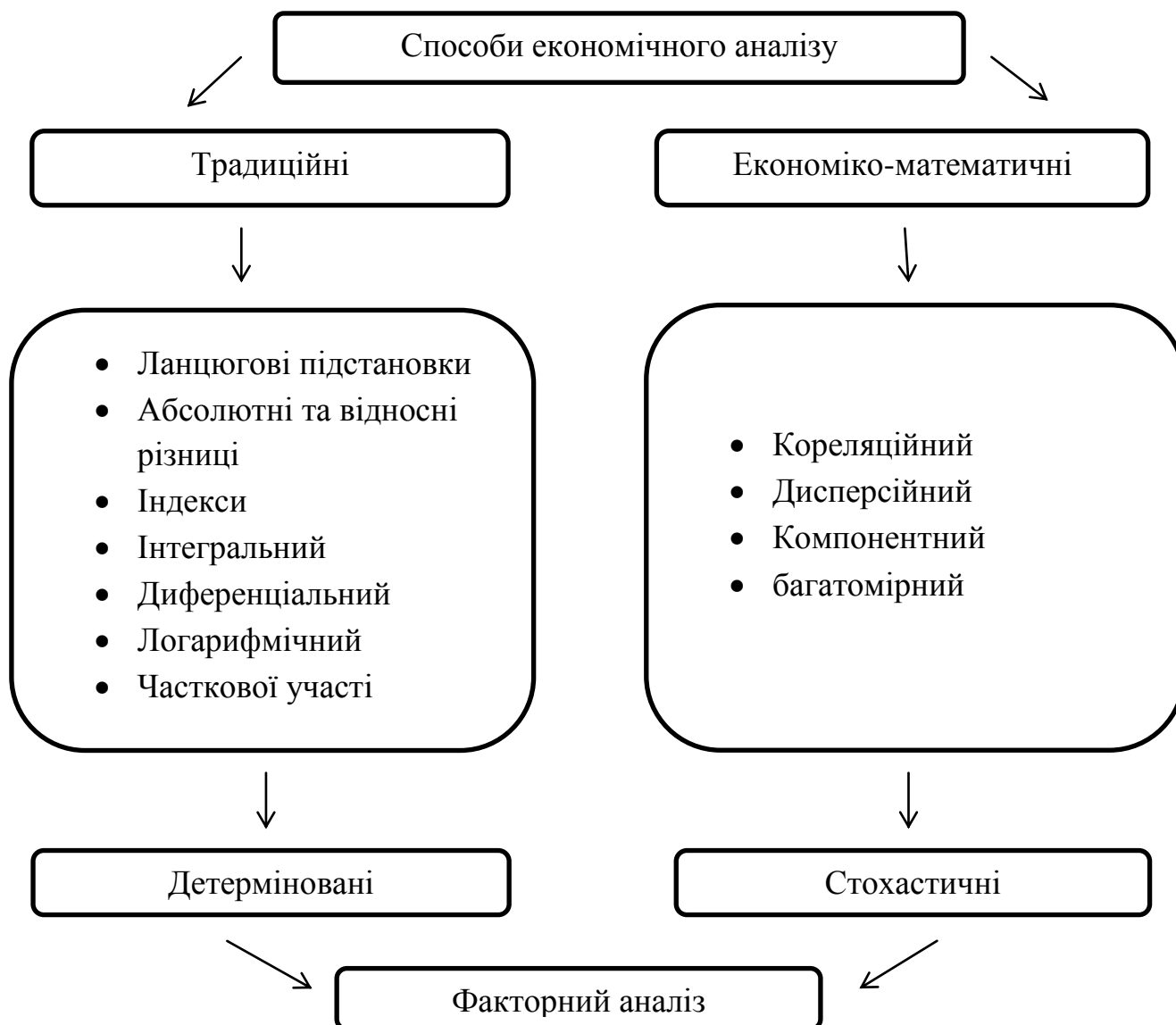

Рисунок 1.2. Класифікація способів економічного аналізу

Як можемо бачити з рисунка вибір методів для економічного аналізу дуже багатогранний, це дозволяє вивчати та аналізувати фінансовий стан підприємства на різних рівнях його розвитку, а також при різному впливі тих чи інших факторів на нього.

Крім цього на практиці також прийнято використовувати такі методи аналізу як:

- горизонтальний аналіз;
- вертикальний аналіз;
- аналіз тенденцій;
- порівняльний аналіз;
- факторний аналіз;
- метод фінансових показників.

Горизонтальний аналіз найбільш доцільно використовувати при порівнянні структурних позицій з попередніми роками. Вертикальний аналіз допоможе визначити загальну структуру фінансових показників, що впливають на загальну результативність діяльності. Для визначення майбутньої можливої зміни тенденції також можуть використовувати перспективний аналіз [29, с.132].

Основною проблемою при виборі методу аналізу фінансової стійкості є результати які підприємство хоче отримати. В першу чергу кожне підприємство цікавить обсяги та результативність господарської діяльності, що значною мірою залежить від фінансових можливостей та його можливого потенціалу.

Спроможність кожного підприємства максимально ефективно і раціонально використовувати власні фінансові ресурси та потенціал більшою мірою визначається системою управління та формування процесів його розвитку. За допомогою даної системи можна досягти узгодженості дій між всіма учасниками економічного процесу, а також направити загальні зусилля на вирішення та реалізацію поставлених проблем та задач [94, с.110].

Основними завданнями системи управління повинні стати:

- максимальна мобілізація всіх фінансових ресурсів;
- цільове, раціональне та ефективне використання наявного діапазону фінансових ресурсів і контроль за ними;
- забезпечення повного виробничого циклу;

- виконання своїх обов'язків перед кредиторами, державним бюджетом, державними цільовими фондами, а також постачальниками і персоналом підприємства;
- збільшення конкурентоспроможності і фінансового запасу підприємства;
- максимізація прибутку;
- збільшення рентабельності, ліквідності та платоспроможності підприємства.

Збереження економічної стабільності і подолання головних чинників які впливають на швидкість та результативність вирішення даних завдань є однією з головних передумов виживання підприємства в економічному середовищі. Через це виникає необхідність у визначенні та дослідженні факторів, що критично впливають на фінансову діяльність підприємства та сприяє негативній тенденції його розвитку [81, с.234].

Неважко зрозуміти що невизначеність факторів зовнішнього і внутрішнього середовища негативно впливає як на діяльність всередині підприємства так і на загальноекономічну діяльність усіх учасників економічного процесу.

Оскільки фінансова стійкість підприємства перш за все визначається його здатністю протистояти і адаптуватися до різноманітних дій екзогенних та ендогенних чинників, то керівництву підприємств слід максимально швидко навчитися реагувати на зміни та обмеження, що створюються системою економічних відносин, при цьому зберігати та вдосконалювати фінансові та виробничі програми оперуючи всіма доступними підприємству ресурсами .

На прийняття рішень що в майбутньому можуть мати значний вплив на діяльність підприємства впливають такі зовнішні фактори як економічні, правові, ринкові, соціально – культурні, технологічні та технічні, міжнародні, географічні(табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Зовнішні фактори впливу на діяльність підприємства

Фактор	Його підвиди
Географічний	<ul style="list-style-type: none"> – розміщення підприємства – регіональна підприємницька політика – кліматичні умови та наявність природних ресурсів – доступність транспортного зв'язку
Економічний	<ul style="list-style-type: none"> – запровадження реформ – купівельна спроможність споживачів – доступність кредитних ресурсів – податкова політика – інфляційні процеси – експортно-імпортна політика
Міжнародний	<ul style="list-style-type: none"> – зацікавленість в даному ринку – міжнародні інвестиції – міжнародне торговельне право
Правовий	<ul style="list-style-type: none"> – організаційно-правові форми підприємницької діяльності – правові основи підприємництва – нормативно – правові акти монетарної та фіскальної політики – регулювання валютної та митної політики
Ринковий	<ul style="list-style-type: none"> – захоплення нових ринків збуту – бажання споживачів – переваги конкурентів – тривалість життєвого циклу продукції
Соціально-культурний	<ul style="list-style-type: none"> – культурні цінності споживання – національна свідомість – охорона культурних та національних цінностей
Технологічний та технічний	<ul style="list-style-type: none"> – нова альтернативна техніка – рівень розвитку НТП – якісна сировина та матеріали

До внутрішніх факторів зазвичай прийнято відносити людський, інформаційний, системний фактор та технічне забезпечення. Їх види наведено в таблиці 1.3. Розглянувши дану таблицю можемо дійти висновку щодо основних підвидів перерахованих факторів. Названі фактори на пряму впливають на діяльність підприємства, адже саме від них залежить внутрішня організація виробництва та збуту виготовленої продукції на підприємстві. Також визначені фактори являються основними внутрішніми загрозами в діяльності будь-якого підприємства. Дані загрози зазвичай обумовлені діяльністю самого підприємства, кваліфікацією його працівників та фінансового менеджменту.

Таблиця 1.3

Внутрішні фактори впливу на діяльність підприємства

Фактор	Його підвиди
Людський	<ul style="list-style-type: none"> – кваліфікація та досвід роботи – рівень організаційних та творчих здібностей – національно – культурна свідомість – політичні і ідеологічні погляди – внутрішня культура – особливості типу характеру – бажання навчатися – вміння працювати в колективі – лідерські якості
Інформаційний	<ul style="list-style-type: none"> – сприйняття та пошук нової інформації – вміння синтезувати та аналізувати дані – вміння робити висновки та зберігати інформацію
Технічне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> – вміння користуватися сучасною технікою для оброблення та аналізу інформації
Системні фактори	<ul style="list-style-type: none"> – тип організаційної культури – тип стратегії – організація праці – мотивації до роботи

Підприємство, як досить відкрита система та самостійний учасник усіх економічних відносин, наділено своєю унікальною структурою як зовнішнього так і внутрішнього середовища, і постійно стикається з своїми власними, лише йому властивими чинниками нестатку платоспроможності, ліквідності, рентабельності та фінансової стабільності, що притаманна конкретному сегменту ринку в якому знаходить підприємство. Тому підприємство потребує розробки власної, персональної системи щодо управління чинниками які впливають на спад фінансової стійкості, а також дають змогу вчасно визначити і попередити основні проблеми які виникають у процесі діяльності підприємства.

Через те що економічна криза, політична нестабільність, недосконалі та необґрунтовані реформи напрями впливають на розвиток і стабільність роботи підприємств в нашій державі, виникає природне питання як швидко і точно визначити фінансовий стан підприємства у реальних економічних умовах. Ступінь фінансової стійкості напряму впливає на роботу

підприємства та на розвиток його потенціалу, тому формування границь фінансової стійкості є однією з найбільших питань в економічній літературі і практиці. Це взаємопов'язано з тим що недостатня фінансова стабільність може привести до неплатоспроможності та банкрутства підприємства через відсутність засобів для розвитку, або хоча б підтримки належного рівня виробництва. Також надлишкова фінансова стійкість буде перешкоджати нормальному розвитку, формуючи надлишкові запаси і резерви без можливості їх подальшого обороту [79, с. 98].

Основними завданнями фінансової стійкості підприємств виступають:

- аналіз організації джерел фінансування підприємства;
- оцінка рівня підпорядкованості підприємства від короткострокових зобов'язань;
- аналіз джерел фінансування оборотних і необоротних активів;
- оцінка інтенсивності використання позикових коштів;
- аналіз рівня стійкості в довгостроковому періоді без позикових коштів;
- дослідження рівня дебіторської та кредиторської заборгованості;
- визначення рівня запасу фінансової стійкості;
- оцінка можливості втрати фінансової стійкості в довгостроковому і короткостроковому періоді.

Також можна виділити основні ознаки фінансової стійкості підприємства, до них можна віднести такі складові як достатній рівень ліквідності підприємства, наявність власного капіталу в кількості необхідній для нормального функціонування, стабільний рівень доходів тощо. Основні ознаки фінансової стійкості підприємства наведені на рисунку 1.3.

Аналіз рисунка 1.3 дозволяє зрозуміти що прийнято відносити до головних ознак фінансової стійкості підприємства, а також визначити основні фактори які слід розглядати при вивченні даного питання, оскільки саме вони є ключовими елементами забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Рисунок 1.3. Ознаки фінансової стійкості підприємства

Деякі вчені надають перевагу оцінці фінансової стійкості підприємства за допомогою обчислення системи відносних та абсолютних показників, також їх ще називають часткові та узагальнюючі показники. Для того щоб характеризувати джерела формування запасів на підприємстві прийнято використовувати наступні показники: існування власних оборотних коштів та власного оборотного капіталу, обсяг довгострокових кредитів та позик, а також власного оборотного капіталу. А для того щоб визначити забезпеченість підприємства запасами для формування його власних джерел зазвичай прийнято використовувати такі показники як надлишок або нестача власних оборотних коштів, довгострокових позик, усієї суми основних джерел формування запасів. Усі наведені показники доцільно згрупувати і представити у вигляді рисунка 1.4.

Рисунок 1.4. Узагальнюючі показники фінансової стійкості підприємства

Також крім цього деякі вчені пропонують використовувати так званий трикомпонентний показник для вивчення та оцінки питання щодо фінансової стійкості підприємства. Він полягає у зіставленні обсягу запасів і витрат із розміром джерел їх фінансування, що дозволяє визначити тип фінансової стійкості підприємства.

Розрахунок показників які були наведені раніше дає змогу визначити тип фінансової стійкості. Загалом фінансову стійкість підприємства прийнято поділяти на чотири основні типи:

1 тип – абсолютна фінансова стійкість характеризується: всі запаси підприємства покриваються із власних коштів самого підприємства, а також підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів. Дана ситуація трапляється крайні рідко, і більшістю вчених вважається ідеальною, оскільки за даного типу фінансової стійкості підприємство майже не використовує зовнішні джерела фінансування своєї діяльності.

Даний показник фінансової стійкості має такий вигляд:

$$S = (1,1,1), V > Зп, \quad (1.1)$$

де V – власні кошти, $Зп$ – запаси.

2 тип – нормальна фінансова стійкість характеризується: використанням власних коштів і довгострокових позик для покриття запасів. Такий тип фінансової стійкості є найбільш бажаним для фінансування запасів підприємства і вважається «нормальним» з точки зору фінансового менеджменту.

Даний тип фінансової стійкості можна подати у вигляді:

$$S = (0,1,1), V < Зп < V + ДЗ, \quad (1.2)$$

де $ДЗ$ – довгострокові зобов'язання.

3 тип – передкризовий стан підприємства характеризується: частковим порушенням платоспроможності підприємства, але залишається можливість відновлення платоспроможності за рахунок поповнення джерел власних коштів, прискорення оборотності запасів та зниження дебіторської заборгованості. Даний тип вважається допустимим, якщо допускається достатня величина залучених коштів та сума запозичених коштів не перевищує загальної суми вартості сировини та матеріалів потрібних для виготовлення продукції. Третій тип можна представити у вигляді:

$$S = (0,0,1), V + ДЗ < Зп < V + ДЗ + КК, \quad (1.3)$$

де $КК$ – короткострокові кредити банків.

4 тип – кризовий стан підприємства характеризується: підприємство знаходиться на межі банкрутства і майже не здатне виконувати свої обов'язки перед постачальниками та кредиторами, дебіторська заборгованість та короткострокові цінні папери не покривають всіх видів заборгованості. На даному етапі підприємство потребує негайної фінансової допомоги, а також впровадження нових видів ведення господарської діяльності з метою переходи в передкризовий стан та нормалізації функціонування. Також на даному етапі можлива реорганізація підприємства шляхом приєднання, перетворення або подрібнення підприємства, крім цього не виключена можливість повної ліквідації проблемного підприємства.

Останній тип доцільно представити у вигляді:

$$S = (0,0,0), \quad Z_{п} > B + ДЗ + КК, \quad (1.4)$$

Загалом фінансова стійкість підприємства проявляється у його платоспроможності та залежить від ступеня ліквідності активів підприємства. У загальному вигляді типи фінансової стійкості можна представити у вигляді рисунка 1.5.

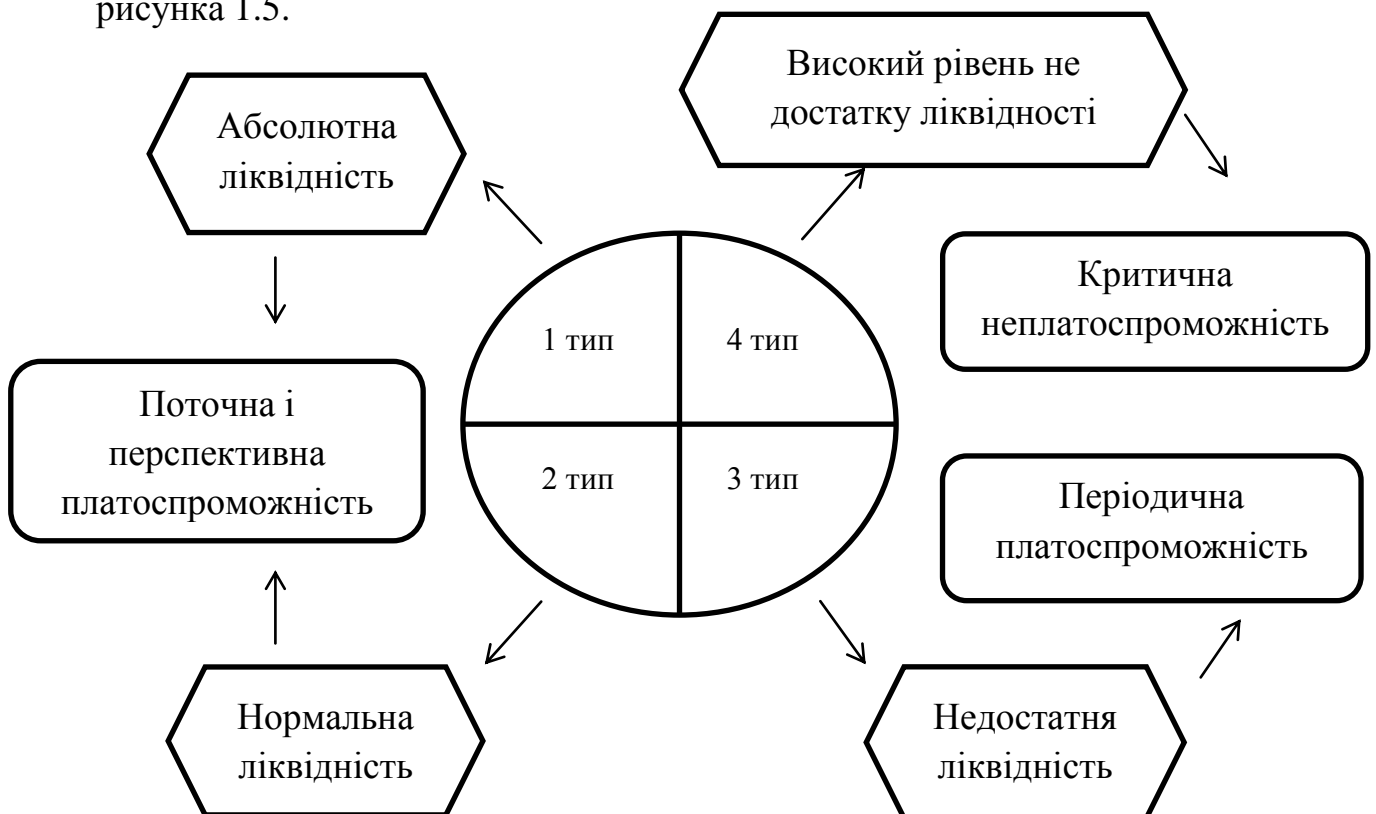

Рисунок 1.5. Типи фінансової стійкості

Розглянувши рисунок 1.5 можна побачити певну тенденцію, а саме зі зменшенням ліквідності підприємства, воно втрачає і платоспроможність, тобто можливість вчасно і в повному обсязі розраховуватись за усіма своїми зобов'язаннями. Це в свою чергу знижує привабливість даного підприємства перед можливими інвесторами і призводить до критичного стану, який частіше всього означає або ліквідацію підприємства або його реорганізацію.

Але при вивченні даного питання не слід зосереджувати свою увагу лише на цьому способі визначення фінансової стійкості, оскільки, як ми можемо бачити це досить широке поняття і воно потребує глибокого вивчення.

Таблиця 1.4

Підходи оцінки фінансової стійкості підприємства

Назва підходу	Роз'яснення	Результати оцінки
Агрегатний підхід	Аналіз та оцінка абсолютних показників	Визначення типу фінансової стійкості
Коефіцієнтний підхід	Оцінка відносних показників та їх зрівняння з установленими значеннями	Визначення реального фінансового стану, сильних і слабких сторін діяльності підприємства
Маржинальний підхід	Розрахунок порога рентабельності за допомогою поділу затрат на постійні та змінні і використання показника маржинального підходу	Визначення запасу фінансової стійкості
Бальний підхід	Додавання коефіцієнтів ліквідності до складу показників у бальній оцінці	Визначення класу фінансової стійкості
Балансовий підхід	Використання балансової моделі	Оцінка фінансової стійкості, враховуючи ступінь покриття запасів та основних засобів джерелами фінансування
Інтегральний підхід	Інтегральна оцінка ступеня фінансової стійкості з використанням узагальненого показника зміни фінансової стійкості	Визначення ступеня фінансової стійкості та виявлення її динаміки
Факторний підхід	Проведення факторного аналізу, який включає побудову ланцюга показників та їх аналіз	Визначення рангу показників, який дасть змогу сформулювати висновок про фінансовий стан підприємства
Матричний підхід	Складання матричних балансів	Визначення зв'язку статей активу і пасиву балансу, розрахунок структури і визначення якості активів балансу та достатності джерел їх фінансування

Крім даних типів визначення фінансового становища підприємства також існують інші підходи щодо вивчення даного питання. Найбільш повний перелік даних підходів у своїх працях подають такі науковці, як Калишенко В.О. та Москалець К.М. Вони розглядають основні вісім методичних підходів у кожному з яких виділяють власний індивідуальний алгоритм аналізу фінансової стійкості та основні відмінні риси. Характеристика кожного підходу докладно наведено в таблиці 1.4.

Проаналізувавши таблицю 1.4 можемо бачити що найбільш широко застосовуваним та універсальним являється саме матричний підхід. Він дозволяє проаналізувати та оцінити фінансову стійкість підприємства різними способами. Але як і всі інші підходи, даний підхід має свої певні недоліки, основним з яких виступає неможливість визначити тип фінансової стійкості. Тобто отримати якусь конкретну інформацію про фінансовий стан підприємства, яку зазвичай можна отримати при типізації фінансової стійкості у даному підході неможливо

1.3. Методичний інструментарій та оцінка фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства

Фінансове становище підприємства прийнято визначати сукупністю параметрів, що найбільш яскраво виражають наявність, ефективність та доцільність використання присутніх у підприємства фінансових ресурсів, а також його реальні і потенційні можливості. Він є своєрідним індикатором, що безпосередньо впливає господарську діяльність, але з іншого боку він прямо залежить від результатів діяльності самого підприємства. Якщо основна діяльність підприємства є досить прибутковою, то на підприємстві можуть формуватися додаткові джерела засобів, які у свою чергу посприяють збільшенню фінансового потенціалу підприємства. Нестача або ж не раціональне використання активів може стати однією з головних причин збільшення заборгованості перед постачальниками за надані ними послуги,

недоотримання ресурсів, що в свою чергу вплине на результати діяльності і неможливість виконання своїх зобов'язань перед найманими працівниками та державою.

Належна забезпеченість фінансовими ресурсами в межах необхідних для нормального функціонування підприємства, а також ефективне їх використання дарує можливість покращити кількісні та якісні показники, що характеризують фінансовий стан підприємства.

Фінансовий стан та його можливі зміни потрібно систематично й всебічно досліджувати на протязі усього виробничого циклу. Це дасть змогу критично оцінити фінансовий стан на даний момент, а також дозволить попередити можливі фінансові втрати. Основною метою аналізу та оцінки фінансового стану виступає підвищення рентабельності діяльності та зміцнення комерційного розрахунку, що дозволить підприємству стабільно працювати та отримувати прибуток, а також виконувати свої зобов'язання перед всіма учасниками економічних відносин.

Основними складовими при оцінці фінансового стану виступають:

- дослідження діяльності підприємства у розрізі поняття рентабельності, платоспроможність та ліквідності;
- розгляд ефективності використання капіталу підприємства;
- оцінка платоспроможності підприємства;
- розгляд питання ділової активності та його становища на ринку цінних паперів;
- оцінка рівня забезпеченості підприємства його власними ресурсами;
- оцінка та аналіз суб'єкта господарювання на фінансовому ринку, а також визначення його конкурентоспроможності.

Загальною метою оцінки фінансового стану підприємства є отримання ключових елементів, що найбільш об'єктивно і повно характеризують реальний стан підприємства. Тобто відстежити зміни в структурі капіталу,

розрахунках з дебіторами та кредиторами, а також побачити його прибутки і збитки.

Оцінка фінансового стану підприємства може здійснюватися різними економічними суб'єктами, які найбільш всього зацікавлені в успішній діяльності підприємства, а також в отриманні прибутків. Результати даного дослідження допоможуть зацікавленим особам побудувати майбутні тактики та стратегії, для відновлення, підтримки або стабілізації фінансового стану підприємства.

Таблиця 1.5

Зміст оцінки фінансової стійкості різними користувачами [31, с. 44]

Замовники результатів аналізу фінансового потенціалу	Сфери економічної зацікавленості
Власники підприємства	Зацікавлені в оцінці доцільності виробничих та невиробничих витрат, досягнутих результатів, конкурентоспроможності, можливостей і перспектив подальшого розвитку, ефективності використання залучених коштів, виявлення збитків, складання аргументованих прогнозів про фінансовий стан
Акціонери	Вивчення складу управлінських витрат та оцінка їх цілеспрямованості, формування усього прибутку та прибутку, який залишається для виплати дивідендів, збитків, структурний аналіз напрямів використання прибутку, оцінка ефективності дивідендної політики
Банки та кредитори	Аналіз складу та структури всього майна (активів) підприємства, платоспроможності, ефективності використання власного та залученого капіталу, оцінка складу, структури та співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованостей, аналіз розрахунків за раніше отриманими короткостроковими та довгостроковими кредитами та позиками
Постачальники та покупці	Оцінка ліквідності поточних зобов'язань, присутність простроченої дебіторської та кредиторської заборгованостей, аналіз структури оборотних активів, оцінка платоспроможності
Інвестори	Обчислення ефективності використання власного та залученого капіталів, дебіторської та кредиторської заборгованостей, необоротних та оборотних активів, оцінка рівня ліквідності, платоспроможності, інвестиційної привабливості, фінансової стійкості

В залежності від зацікавленості тієї чи іншої сторони, проводять аналіз конкретних показників які потрібні на даний момент часу. Основними

користувачами даної інформації є власники підприємства, акціонери, банки та кредитори, постачальники і покупці, а також потенційні інвестори. Зацікавленість інформацією різних користувачів щодо оцінки фінансового стану подано в таблиці 1.5.

Дивлячись на те хто є замовником проведення фінансового аналізу, проводиться оцінка різних показників. Для власників підприємства важливо контролювати діяльність підприємства та збільшувати його прибуток. Для банків та кредиторів важлива платоспроможність підприємства, а для інвесторів можливий потенціал даного підприємства. Постачальники та покупці цікавляться наявною простроченою дебіторською та кредиторською заборгованістю, а акціонери приділяють увагу вивченню та оцінці витрат, а також формуванню і розподілу отриманого прибутку, та прибутку який залишається на виплату дивідендів.

Для цього прийнято розраховувати ряд показників, які допомагають у визначенні фінансової стійкості підприємства. До основних з них належать:

1. Коефіцієнт автономії, або коефіцієнт концентрації власного капіталу. Загалом коефіцієнт характеризує частку кожного акціонера підприємства в загальній сумі авансованих коштів. Чим більше буде значення даного показника, тим менше підприємство буде залежить від кредиторів і тим більшою буде його фінансова стійкість. Ідеальною буде частка власного капіталу що перевищує значення в 50%. Коефіцієнт автономії можна розрахувати за формулою:

$$K_{\text{авт}} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Пасиви}} \quad (1.5)$$

2. Коефіцієнт фінансової залежності являється оберненим до коефіцієнта концентрації і характеризує зміну позикових коштів у фінансуванні підприємства. При збільшенні даного показника спостерігається підвищення позикових коштів у відношенні до власного капіталу, що підтверджує залежність підприємства від кредиторів і

зменшення фінансової стійкості. Якщо даний коефіцієнт дорівнює одиниці, то підприємство не має ніяких позик. Розрахувати його можна за формулою:

$$K_{\text{ф.з.}} = \frac{\text{Пасиви}}{\text{Власний капітал}} \quad (1.6)$$

3. Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів являється доповняльним коефіцієнта концентрації, оскільки демонструє кількість позикових коштів які припадають на 1 гривню власного капіталу підприємства. При збільшенні даного показника протягом часу буде свідчити про певне зниження фінансової стійкості, тобто коли величина залучених коштів буде більша за власний капітал, а також навпаки про збільшення фінансової стійкості, при зменшенні залучених коштів та збільшенні власного капіталу. Нормальне значення даного показника повинно дорівнювати 1. Розраховується даний показник за формулою:

$$K_{\text{з/в}} = \frac{\text{Залучені кошти}}{\text{Власний капітал}} \quad (1.7)$$

4. Коефіцієнт мобільності характеризує співвідношення оборотних і необоротних коштів на підприємстві і відображає маневреність власних джерел коштів, розрахувати його можна за формулою:

$$K_{\text{моб}} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Необоротні активи}} \quad (1.8)$$

5. Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами буде виражатися у співвідношенні власних обігових коштів до всіх запасів якими володіє підприємство. Нормальне значення даного показника прийнято у діапазоні 0,6-0,8. Визначити цей показник можна формулою:

$$K_{\text{зап}} = \frac{\text{Власні обігові кошти}}{\text{Запаси}} \quad (1.9)$$

6. Коефіцієнт маневреності власного капіталу демонструє, яка частка власного капіталу задіяна для фінансування поточної діяльності підприємства. Стандартне значення цього показника знаходиться у межах від 0,4 до 0,6. При збільшенні цього показника фінансова стійкість підприємства характеризується позитивно, оскільки це означає що підприємство має

можливості вільно розпоряджатись власними коштами. Обчислити його можна за такою формулою:

$$K_{\text{ман}} = \frac{\text{Власні обігові кошти}}{\text{Власний капітал}} \quad (1.10)$$

7. Коефіцієнт короткострокової заборгованості можна обчислити за формулою:

$$K_{\text{кз}} = \frac{\text{Короткострокові зобов'язання}}{\text{Зобов'язання}} \quad (1.11)$$

8. Коефіцієнт кредиторської заборгованості обраховується за формулою:

$$K_{\text{крз}} = \frac{\text{Кредиторська заборгованість}}{\text{Зобов'язання}} \quad (1.12)$$

9. Коефіцієнт виробничих фондів виражається у відношенні вартості виробничих фондів, тобто основних коштів, виробничих запасів та незавершеного виробництва до загального балансу. Нормативне значення прийнято 0,5 і більше. Якщо при розрахунку даного коефіцієнта значення виходить менше нормативного, то необхідно залучити додаткові власні кошти або довгострокові кредити, розрахувати даний показник можна за допомогою формули:

$$K_{\text{вф}} = \frac{\text{Виробничі фонди}}{\text{Активи}} \quad (1.13)$$

10. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів дає змогу оцінити інтенсивність використання позикових коштів для відновлення та розширення діяльності. Також даний показник дає змогу визначити приблизну кількість позикових коштів, що йдуть на фінансування капітальних вкладень. За збільшення даного показника простежується збільшення залежності від зовнішніх інвесторів, а також зменшення фінансової стійкості. Обраховується даний показник за формулою:

$$K_{\text{дз}} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Довгострокові зобов'язання} + \text{Власний капітал}} \quad (1.14)$$

11. Коефіцієнт структури довгострокових вкладень демонструє яка частина оборотних коштів не належить підприємству, та розраховується через співвідношення довгострокових зобов'язань та необоротних активів за формулою:

$$K_{\text{сдв}} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Необоротні активи}} \quad (1.15)$$

Також крім наведених показників для того щоб визначити фінансову стабільність підприємства прийнято розраховувати такі показники, як коефіцієнт зносу та оновлення основних засобів і коефіцієнт вибуття основних засобів. Дані показники є показниками майнового стану підприємства, що дають змогу оцінити загальну вартість активів, та частку зношення основних засобів.

Коефіцієнт зносу основних засобів демонструє амортизованість основних засобів, тобто можливість їх заміни в майбутньому, розраховуються за формулою:

$$K_{\text{зоз}} = \frac{\text{Знос основних засобів}}{\text{Первісна вартість}} \quad (1.16)$$

Типічне значення даного показника повинно якомога більше зменшуватись.

Коефіцієнт оновлення основних засобів показує яку частку було введено нових основних засобів у їх загальну вартість та розраховується за формулою:

$$K_{\text{ооз}} = \frac{\text{Вартість надійшовших основних засобів}}{\text{Первісна вартість на кінець року}} \quad (1.17)$$

Даний показник при нормальних умовах повинен прагнути до збільшення.

Коефіцієнт вибуття основних засобів дає уявлення про частку вибуття основних засобів через знос і ветхість. Значення цього показника повинно бути менше за значення коефіцієнта оновлення основних засобів розраховується за формулою:

$$K_{\text{воз}} = \frac{\text{Вартість вибутих основних засобів}}{\text{Первісна вартість на початок року}} \quad (1.18)$$

Отже, після докладного розгляду даних показників можна прийти до думки, що фінансовий стан підприємства це багатогранне питання, яке залежить від великої кількості різноманітних факторів та чинників які впливають на нього як безпосередньо так і опосередковано, тому розглядати поняття фінансова стійкість слід комплексно, щоб максимально врахувати усі можливі нюанси даної проблеми.

Оцінка фінансової стійкості підприємства проводять на основі даних бухгалтерського балансу. Він допомагає визначити ключові індикатори таких понять як платоспроможність, ліквідність, рентабельність та фінансова стійкість. За результатами визначення основних показників можна дійти висновку щодо фінансового стану підприємства, а також в разі негативного результату визначитися з можливими варіантами майбутнього управління за для покращення або стабілізації фінансового стану.

Висновки до розділу 1

Після вивчення та аналізу теоретичних основ поняття «фінансової стійкості» можна дійти таких висновків.

1. Після проведеного дослідження можна визначити, що фінансова стійкість підприємства – це стан фінансових ресурсів на підприємстві, який може гарантувати безперервність процесу виробництва та реалізації продукції на підприємстві, а також покривати усі витрати пов'язані з розширенням виробництва, впровадженням нових технологій, підтримки належного рівня платоспроможності, ліквідності та конкурентоздатності. При цьому зберігати рівновагу між активами та пасивами у структурі капіталу, незважаючи на нестабільну ситуацію у сучасних реаліях економіки. Також це являється характеристикою виробничої діяльності підприємства за усіма напрямками.

2. Визначено основні причини що безпосередньо впливають на фінансову стан підприємства протягом усього часу його існування. Розглянуто основні завдання та ознаки фінансової стійкості підприємства. Виділено основні типи фінансової стійкості підприємства, а також підходи за допомогою яких можна це визначити.

3. Виокремлено основні складові оцінки фінансового стану, з'ясовано основних користувачів результатів оцінювання фінансового стану на підприємстві. Розглянуто основні показники дефініції фінансового стану підприємства, а також наведено нормативні значення даних показників задля сталого функціонування підприємства, розрахунок яких відбувається на основі даних балансу підприємства.

РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНИЙ ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ДДС ІОБ НААНУ

2.1. Організаційно-економічна характеристика ДДС ІОБ НААНУ

Дніпропетровська дослідна станція Інституту овочівництва і баштанництва Національної академії аграрних наук України (ДДС ІОБ НААНУ) за місцезнаходженням має юридичну адресу – Дніпропетровська область, Дніпровський район, с. Олександрівка, вул.Опитна,1. ДДС ІОБ НААНУ є самостійним господарюючим суб'єктом, печатку, право юридичної особи, несе обов'язки, здійснює виробничу, інвестиційну, комерційну, посередницьку та іншу господарську діяльність, яка не суперечить діючому законодавству України. Господарство має окремий баланс, розрахункові та інші рахунки в банківських установах. Основний напрям діяльності та спеціалізація діяльності господарства орієнтовані в основному на вирощування продукції рослинництва, а саме: озимої пшениці, соняшника, овочів. У ДДС ІОБ НААНУ вигідне географічне положення та сприятливі кліматичні умови для здійснення господарської діяльності. Середня кількість працівників – 29 осіб.

Для того, щоб проаналізувати склад та структуру земельних угідь, динаміку основних і оборотних засобів, рівень забезпеченості та ефективність їх використання, склад і структуру товарної продукції, динаміку наявності трудових ресурсів та показники ефективності їх використання, основні показники виробничо-господарської діяльності підприємства. динаміку і структуру посівних площ у ДДС ІОБ НААНУ розглянемо таблиці 2.1-2.5.

В основному земельні площі господарства являють собою ґрунти чорноземного типу. На території господарства переважно знаходяться чорноземи, які мають сприятливі фізичні, хімічні, агротехнічні властивості для вирощування зернових культур.

Таблиця 2.1

Склад і структура земельних угідь ДДС ІОБ НААНУ

Види земельних угідь	2016р.		2017р.		2018р.		2019р.		2020р.		Відхил. 2020р. до 2016р. %
	га	%	га	%	га	%	га	%	га	%	
Загальна земельна площа - всього	425	100	425	100	425	100	404	100	404	100	95,06
в т. ч. с.-г. угіддя	354	83,3	354	83,3	354	83,3	350	83,29	350	83,29	98,87
з них: рілля	337	79,3	337	79,3	337	79,3	334	79,29	334	79,29	99,11
Припадає на 1 робітника: - с.-г. угідь	12,21	-	12,21	-	12,21	-	12,07	-	12,07	-	98,87
- ріллі	11,62	-	11,62	-	11,62	-	11,52	-	11,52	-	99,11

З проведеного аналізу показників таблиці 2.1 можна побачити, що за досліджені роки загальна земельна площа так як і площа сільськогосподарських угідь зменшилась на 21 га, або на 4,94%, що пов'язано зі зменшенням оренди паїв у фізичних осіб, які за різними обставинами перестали здавати в оренду земельної ділянки.

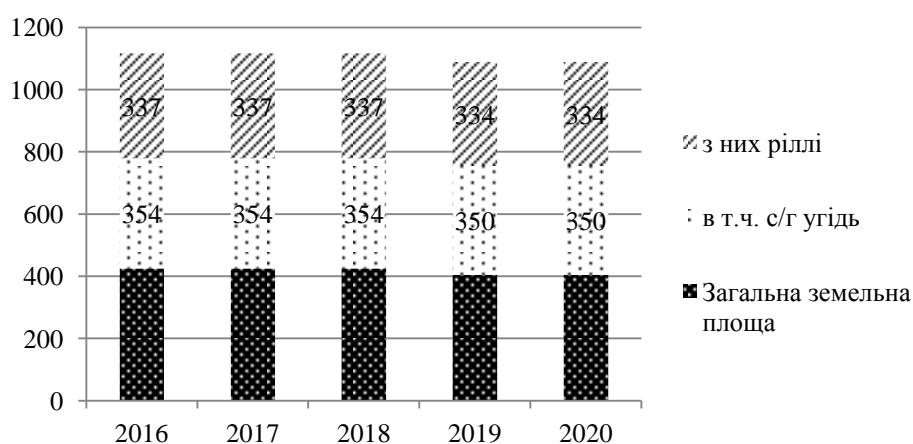

Рис.2.1. Структура земельної площі ДДС ІОБ НААНУ

З рисунку 2.1. бачимо, що за рахунок цього змінилася і структура земельних угідь, а саме відбулось її зменшення на 4 га, або на 1,2%, в тому числі ріллі, площа якої зменшилась на 3 га або 0.89%. Також варто зазначити, що на 1 робітника в 2020р. припадає менше сільськогосподарських угідь на 0,14 га, а ріллі на 0,1 га порівняно з 2016 роком. Оскільки діяльність господарства спрямована на виробництво сільськогосподарської продукції рослинництва, її реалізацію і отримання прибутку, проаналізуємо склад і структуру обсягу реалізованої продукції в ДДС ІОБ НААНУ в додатку А. З додатку А видно, що товарної продукції господарства у 2020 році більше на 1217 тис.грн., або 27,39% ніж в 2016 р. В 2020 році в господарстві збільшились обсяги за такими видами продукції рослинництва, а саме: пшениці на 744 тис.грн. (в структурі товарної продукції займає питому вагу – 40,24%), соняшника– на 2504 тис.грн., який має найбільшу питому вагу 44,23%, а вирощування овочів зменшилось – на 2902 тис.грн. (в структурі займають 0,14%). Виручка від наданих послуг в сільському господарстві зменшилась на 326 тис.грн. Проведені розрахунки свідчать, що господарство спеціалізується на вирощуванні озимої пшениці і соняшнику. Структуру товарної продукції в 2020 році ДДС ІОБ НААНУ зобразимо графічно на рисунку 2.2.

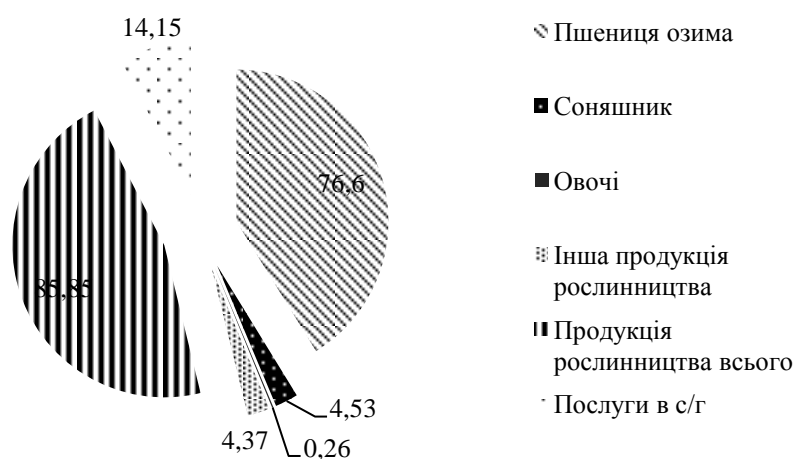

Рис.2.2. Структура товарної продукції в 2020 році ДДС ІОБ НААНУ, тис.грн.

Визначимо коефіцієнт спеціалізації господарства за період з 2016 по 2020 рік рівень на підставі проведених розрахунків за даними таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Коефіцієнти спеціалізації господарства ДДС ІОБ НААНУ

Рік	1	2	3	4	5
2016	65,48	34,52			
2017	84,75	7,26	4,46	3,68	0,93
2018	77,39	14,36	4,32	3,65	0,27
2019	76,6	14,15	4,53	4,37	0,26
2020	44,23	40,24	5,76	4,19	0,14

Рівень спеціалізації визначимо за допомогою ранжируваного ряду питомої ваги сільськогосподарської продукції ДДС ІОБ НААНУ за формулою наступним чином:

$$K_c = 100 / (\sum P_v (2i - 1)), \quad (2.1)$$

де P_v – питома вага (або частка товарної продукції), i – порядковий номер частки товарної продукції ранжируваного ряду.

$$K_{2016} = 100 / (65,48 + 34,52 * 3) = 0,59$$

$$K_{2017} = 100 / (84,75 + 7,26 * 3 + 4,46 * 5 + 3,68 * 7 + 0,93 * 9) = 0,71$$

$$K_{2018} = 100 / (77,39 + 14,36 * 3 + 4,32 * 5 + 3,65 * 7 + 0,27 * 9) = 0,59$$

$$K_{2019} = 100 / (76,6 + 14,15 * 3 + 4,53 * 5 + 4,37 * 7 + 0,26 * 9) = 0,57$$

$$K_{2020} = 100 / (44,23 + 40,24 * 3 + 5,76 * 5 + 4,19 * 7 + 0,14 * 9) = 0,45$$

Коефіцієнт спеціалізації в 2017-2020 рр. по господарству дещо знизився на 0,14, але його середній рівень свідчить про ефективність виробництва продукції в галузі рослинництва.

В господарстві матеріально-технічна база характеризується наступним чином: в складі матеріальних ресурсів найбільшу частку складають засоби праці, а у вартісному вираженні це основні фонди. Задіяні у виробництві основні засоби, виражаються за допомогою натурально-речової форми та використовуються частково переносячи свою вартість, у вигляді

амортизаційних відрахувань, поступово на новостворену продукцію, внаслідок чого зношуються тобто функціонують при створенні нової споживчої вартості. Основні фонди використовуються у виробничому процесі протягом кількох виробничих циклів та можуть переносити частинами свою вартість на створену продукцію, внаслідок чого поступово зношуються. Рівень забезпеченості і ефективність використання основних і оборотних фондів в господарстві розраховано на підставі ф.1 «Баланс» (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Аналіз ефективності використання основних засобів і оборотних фондів в ДДС ІОБ НААНУ, тис.грн.

Показники	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	Відношення 2020р. до 2016р.,%
Середньорічна вартість основних засобів, тис.грн.	1151,93	21799,38	222060,98	219775,66	36627,56	3179,7
Середньорічна вартість оборотних активів, тис.грн.	873,11	19484,72	19993,49	5033,11	12479,31	1429,3
Фондозабезпеченість (на 100га с.-г. угідь), грн.	325,4	6158,0	62729,1	62793,0	10465,0	3216,0
Фондоозброєність праці (на 1 середньоріч. робітника), грн.	39,7	751,7	7657,3	7578,5	1263,0	3179,7
Фондовіддача (на 100 грн. основних засобів), грн.	385,8	19,1	2,8	3,4	18,9	4,9
Фондомісткість (на 100 грн. виробленої продукції), грн.	25,9	523,8	3618,1	2978,0	527,7	2036,0
Оборотні активи на 100 га с.-г. угідь, грн.	246,6	5504,2	5647,9	1438,0	3565,5	1445,6

Проведені розрахунки щодо аналізу динаміки вартості основних і оборотних фондів та ефективності використання в господарстві свідчать, що

за 2016–2020 роки сума середньорічної вартості основних фондів підвищилася на 35475,635 тис.грн., а це майже в 32 рази. Вартість оборотних активів в дослідженому періоді збільшилася на 11606,2 тис.грн. за рахунок збільшення активів підприємства, що графічно відображено на рисунку 2.3.

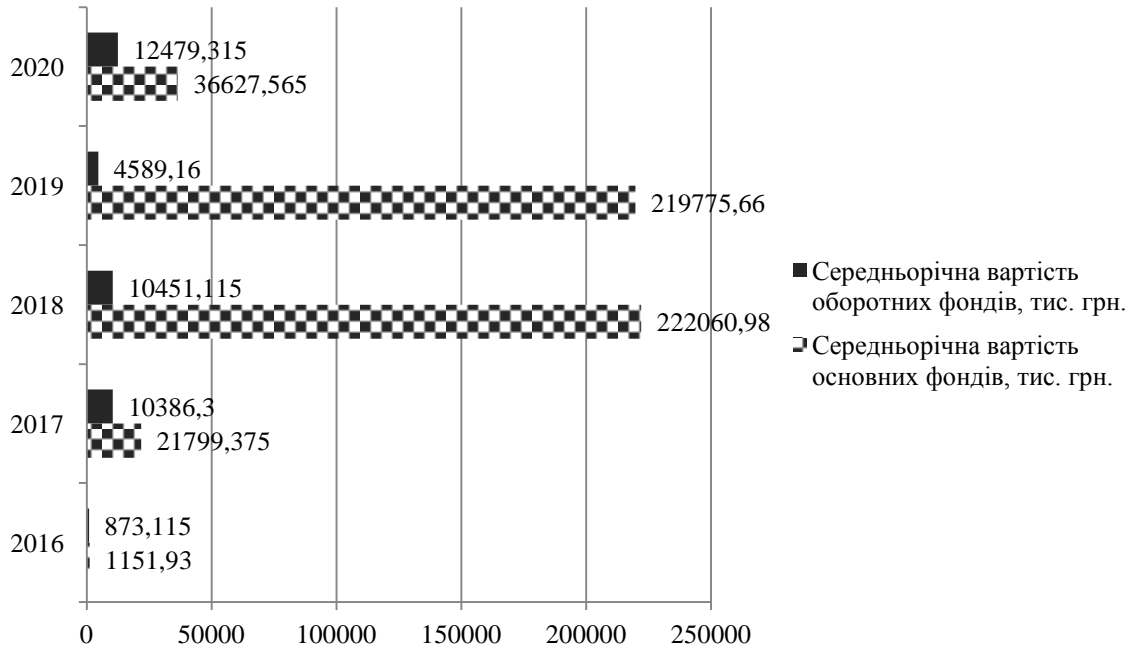

Рис.2.3. Динаміка середньорічної вартості основних і оборотних фондів ДДС ІОБ НААНУ

Як видно з таблиці 2.3, середньорічна вартість основних фондів за 2016-2020 роки становить в звітному році 36627,56 тис.грн., що вказує на позитивну динаміку. Середньорічна вартість оборотних фондів збільшилась і становить в звітному році 12479,315 тис. грн. Фондозабезпеченість в розрахунку на 100 га с.-г. угідь за аналізований період збільшилась на 10139,6грн., в зв'язку зі зростанням вартості основних засобів та незначним скороченням земельних угідь. Фондовіддача підприємства в розрахунку на 100 грн. основних фондів зменшилась на 95,1 %, що позитивно характеризує діяльність господарства. Фондоозброєність на 1 середньорічного працівника підвищилась на 1223,3 грн., що вказує на достатню забезпеченість працівників основними засобами. Вартість оборотних фондів в розрахунку на

100 га с.-г угідь збільшилася на 3318,9 грн. за рахунок зростання середньої вартості оборотних фондів.

Якісне обслуговування сільськогосподарського виробництва залежить в певному сенсі від наявності, складу, рівня кваліфікації та ефективності використання трудових ресурсів. Наявність та використання трудових ресурсів в ДДС ІОБ НААНУ розглянемо за допомогою таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка трудових ресурсів та ефективність їх використання в ДДС
ІОБ НААНУ

Показники	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	Відношення 2020 р. до 2016 р., %
Валова продукція , тис. грн. - всього:	4444	3455	2548	3068	5661	127,4
в т.ч. в рослинництві	4444	3177	2182	2634	5035	113,3
Послуги в с/г	0	251	366	434	326	0,0
Середньорічна кількість працівників, чол. – всього:	29	29	29	29	29	100,0
в т.ч. в рослинництві	29	29	29	29	29	100,0
Прямі витрати праці, тис.грн. – всього:	595	1557	1799	1861	2139	359,5
в т.ч. в рослинництві	595	1557	1799	1861	2139	359,5

Аналіз показників таблиці 2.4. свідчить, що середньооблікова чисельність працівників у 2020 році становила 29 осіб – з них 100% – це працівники рослинництва. В 2020 році порівняно з 2016 роком відбулося збільшення прямих витрат на оплату праці, які в господарстві склали 2139 тис.грн., що показало їх зростання продовж аналізованого періоду в 3,6 рази. За даними вищенаведеної таблиці видно, що рівень валової продукції

виробленої на підприємстві у галузі рослинництва підвищився на 13,3% протягом 2016-2020 рр.

Проведення аналізу виробничої діяльності господарства полягає в оцінюванні рівня ефективності застосування виробничих ресурсів для виробництва і реалізації продукції. Також за допомогою характеристик цих показників можемо оцінити ефективність операційної діяльності підприємства. Розглянемо систему показників ефективності виробничої і господарської діяльності в ДДС ІОБ НААНУ. в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Основні показники виробничо-господарської діяльності ДДС ІОБ
НААНУ

Показники	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	Відношення 2020р. до 2016р.,%
Припадає на 100 га с.-г. угідь, тис.грн.:						
основних фондів	3,25	61,58	627,29	627,93	104,65	3216,0
прямих затрат праці	1,94	14,00	123,44	118,10	17,12	884,5
Обсяги виробленої продукції, тис. грн. в розрахунку:						
100 га с.-г. угідь	1255,37	975,99	719,77	876,57	1617,43	128,8
1 грн. основних фондів	3,86	0,16	0,01	0,01	0,15	4,0
1 середньорічного робітника	153,24	119,14	87,86	105,79	195,21	127,4
Рівень рентабельності, %	0,09	0,31	0,31	0,54	0,55	0,44 п.п

Проведений аналіз таблиці 2.5 показав, що за досліджений період показник забезпеченості основними фондами с.-г. угідь на підприємстві зменшився в 30 раз, а прямі затрати праці - на 100 га с.-г. угідь зросли на 784,5%. Показник валової продукції на 100 га с.-г. угідь збільшився на 28,8%, на 1 грн. основних фондів – знизився на 96%, а на 1 середньорічного працівника - збільшився на 27,4%.

Рівень рентабельності в 2020 р. порівняно з 2016 роком підвищився на 0,44 процентних пункти. Така ситуація виникла в зв'язку з тим, що темпи зростання собівартості продукції (товарів, робіт, послуг), які були реалізовані в 2020 році були нижчими за темпи зростання прибутку.

2.2. Комплексний аналіз фінансового стану господарства

Комплексний аналіз фінансового стану необхідно застосовувати для визначення в господарстві показників, що можуть надати оцінку та охарактеризувати його майновий стан, ділову активність, рівні рентабельності, ліквідність та платоспроможність, а також фінансову стійкість. При проведенні своєчасного фінансового аналізу та розрахунків фінансових коефіцієнтів господарство здатне підвищити ефективність використання капіталу, що дозволить стабілізувати фінансово-господарську діяльність, знизити підприємницькі і фінансові ризики, ризики неплатоспроможності, а у деяких випадках відвернути банкрутство.

На підставі інформації фінансової звітності в таблиці 2.6 розраховано показники майнового стану ДДС ІОБ НААНУ за 2016 – 2020 рр.

Аналіз даних таблиці 2.6 свідчить, що показник частка обігових коштів у виробничій сфері підприємства 2020 року в порівнянні до 2016 року суттєво зросла за рахунок збільшення оборотних активів, це є позитивним моментом, особливо в умовах ринкових перетворень. Частка основних засобів в активах зменшилась на 91,34 %, що пов'язане з зменшенням в структурі активів господарства в 2020 році порівняно з 2016 роком.

Таблиця 2.6

Динаміка показників майнового стану ДДС ІОБ НААНУ

Показники	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	Відношення 2020р. до 2016р. у %
Частка оборотних виробничих фондів	0,011	0,119	2,196	0,573	0,357	5211,95
Частка основних засобів в активах	0,517	0,452	4,268	0,048	0,420	8,66
Коефіцієнт зношення основних засобів	0,395	0,500	0,522	0,550	0,576	139,22
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,605	0,500	0,478	0,450	0,424	74,39
Частка оборотних виробничих активів	0,003	0,048	0,044	0,055	0,071	184,99
Частка оборотних виробничих фондів в обігових засобах	0,011	0,119	2,196	0,573	0,357	5211,95
Коефіцієнт мобільності активів	0,329	0,505	0,020	0,107	0,249	32,58

Рівень фізичного і морального оновлення основних фондів зменшився на 25,61% у 2020 році порівняно з 2016 роком що пов'язане зі зношенням сільськогосподарської техніки. Коефіцієнт зносу основних засобів став більшим на 39,22%. Частка мобільних виробничих фондів в обігових коштах збільшилась протягом аналізованого періоду на 84,99, це є позитивним моментом для підприємства (рис.2.4.).

Здійснення комплексного аналізу фінансового стану, проведене за допомогою форм фінансової звітності ДДС ІОБ НААНУ, показало, що також в господарстві відбулося збільшення оборотних виробничих фондів в обігових коштах в 52 рази. Зменшення коефіцієнта мобільності активів на 67,42%, свідчить про втрату потенційної можливості перетворення активів у ліквідні кошти. Коефіцієнт мобільності активів означає здатність активів переходити з однієї форми в іншу. Для наочного відображення показника мобільності активів, зобразимо його графічно на рисунку 2.5.

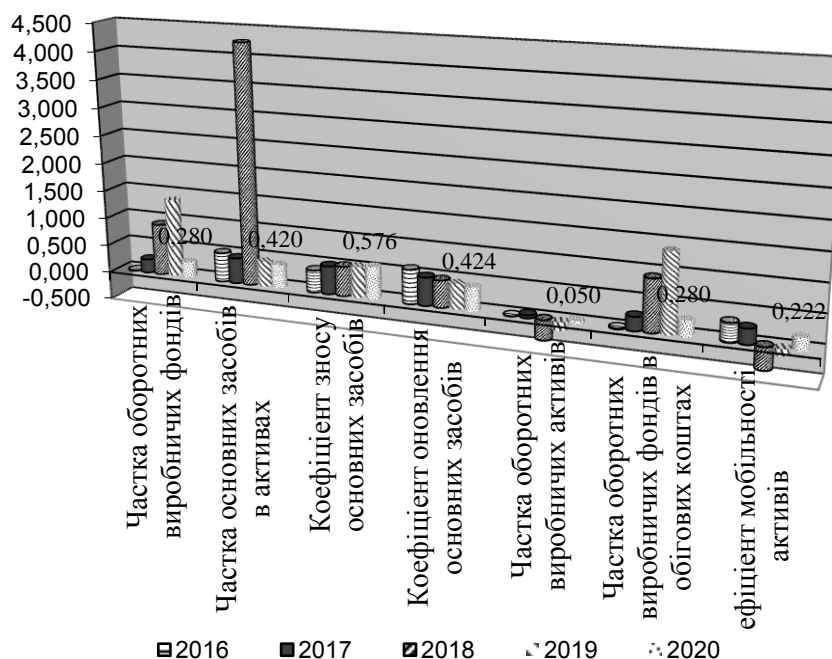

Рис.2.4. Динаміка показників майнового стану ДДС ІОБ НААНУ за 2016 – 2020 рр.

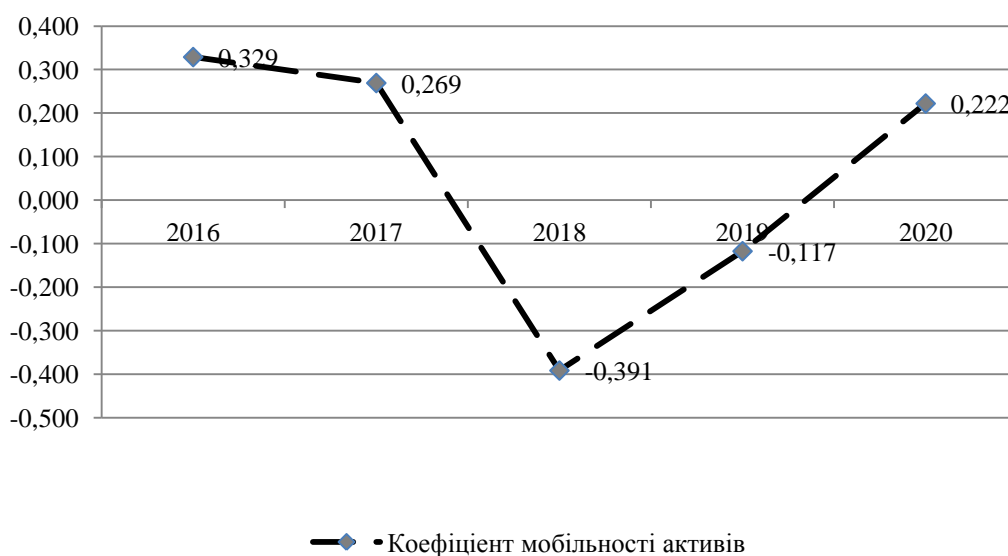

Рис.2.5. Динаміка коефіцієнта мобільності активів ДДС ІОБ НААНУ за 2016 – 2020 рр.

Ділова активність представляє собою комплексну характеристику, яка може характеризуватись динамікою показників ефективності виробничо-господарської діяльності в цілому. Коефіцієнти ділової активності господарства мають фінансовий аспект, який показує рівень швидкості обертання його капіталу. При аналізі загальних показників можна зробити

висновки висновків щодо тенденцій розвитку суб'єкту господарювання, оскільки тенденція зростання доходу від реалізації продукції безпосередньо впливає на перспективне реінвестування капіталу в активи господарства для отримання додаткового доходу. Позитивна динаміка цих показників сприятиме зміцненню фінансового стану підприємства (додаток Б). Як свідчать показники додатку Б оборотність активів зросла на 44,31% і склала 1,084 в період з 2016 р. до 2020 р., що свідчить відповідно про збільшення отриманого валового доходу (виручки) на 1 грн. коштів інвестування в активах. Зниження коефіцієнту оборотності 65,65% говорить про низьку ефективність використання оборотних коштів.

Коефіцієнт оборотності запасів зріс на 68,11%, що показує збільшення частки запасів в структурі оборотних активів, і це є нормальною тенденцією для сільськогосподарського підприємства. Тривалість періоду перетворення придбаних матеріальних ресурсів на грошові кошти зменшилася на 98,67% (або на 0,7 діб), а період операційного циклу зменшився на 8 днів, або 87,42% що свідчить про прискорення оборотності, внаслідок чого покращується ділова активність господарства. Зменшення коефіцієнту оборотності власного капіталу на 96,24%, вказує на тенденцію до зменшення чистого доходу господарства, який припадає на 1 грн. вкладену у власний капітал, що характеризується негативною тенденцією його коефіцієнта. В 2020 році відбувається збільшення періоду обертання дебіторської заборгованості на 142,58 %, а це скорочує період її погашення і, як наслідок, може з позитивного боку вплинути на загальний фінансовий стан господарства.

Показники рентабельності підприємства характеризують рівень його економічної ефективності при виробництві продукції, за якою воно отримує доходи (або прибуток) на одиницю понесених витрат. Так, можемо дізнатись скільки грошових коштів (прибутку чи доходу) можуть отримати підприємства з однієї гривні вкладеної у витрати на виробництво цієї

продукції. Динаміку показників рентабельності ДДС ІОБ НААНУ розрахуємо в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка показників рентабельності ДДС ІОБ НААНУ

Показники	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	Відхилення 2020р. до 2016р., +/-, в.п.
Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності	0,3393	0,0070	0,0033	-0,0020	-0,0172	-0,3566
Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком	0,0173	0,0130	0,0047	-0,0020	-0,0227	-0,0400
Рентабельність власного капіталу	0,4740	0,0102	0,0479	-0,0027	-0,0241	-0,4981
Рентабельність виробничих фондів	0,00045	0,00045	0,0008	-0,0039	-0,0351	-0,0355
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації	0,6561	0,9925	0,8263	1,0022	1,0210	0,3649
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності	0,0332	0,0159	0,0051	-0,0022	-0,0209	-0,0556
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	0,0347	0,0159	0,0051	-0,0022	-0,0209	-0,0511
Коефіцієнт реінвестування	0,14	0,60	2,11	217,39	25,29	25,1516
Період окупності капіталу	3	142	301	-512	-58	-55
Період окупності власного капіталу	2	98	21	-367	-42	-40

Збільшення показників рентабельності відбулося в результаті зміни чистого прибутку на 0,0511 процентних пунктів і прибутку від операційної

діяльності на 0,0556 в.п. відповідно впродовж 2016-2020рр. В дослідженому періоді прослідковується також тенденція до зменшення рівня рентабельності виробничих фондів на 0,0355 в.п., а це вказує на зростання величини чистого прибутку на 1 гривню основних виробничих засобів. Динаміка рентабельності реалізованої продукції збільшилась на 0,3649 в.п., що відбувалось за рахунок збільшення прибутку від реалізації на одиницю виручки. Зменшення періоду окупності капіталу та власного капіталу відобразилось і на зменшенні рентабельності власного капіталу на 0,4981 та рентабельності капіталу (активів) за чистим прибутком на – 0,04.

Здатність підприємства сплатити кошти за короткостроковими зобов'язаннями називають ліквідністю. Якщо підприємство здатне за рахунок власних проданих або реалізованих активів виконувати погашення короткострокових зобов'язань, то воно вважається ліквідним (платоспроможним). Аналіз показників ліквідності (платоспроможності) ДДС ІОБ НААНУ наведено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Показники ліквідності ДДС ІОБ НААНУ

Показник	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	Відношення 2020р. до 2016р. %
Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття)	1,359	1,300	0,066	0,342	0,700	25,17
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,344	1,145	-0,079	0,146	0,451	10,86
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,064	0,011	0,035	0,304	0,243	474,79
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,140	0,089	1,223	1,326	15,870	947,20

Аналіз даних таблиці 2.8 свідчить, що за 2016–2020 роки коефіцієнт поточної ліквідності зріс на 30,8278 одиниці, що характеризує збільшення оборотних активів необхідних для того, щоб сплатити суми заборгованості на протязі звітного періоду. Показник співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості в 2020 році становив 15,87, що більше в 9,5 рази ніж в 2016 році та свідчить про те, що господарство здатне своєчасно погасити поточні заборгованість. Детальніше зобразимо динаміку коефіцієнтів ліквідності (платоспроможності) в ДДС ІОБ НААНУ на рисунку 2.6.

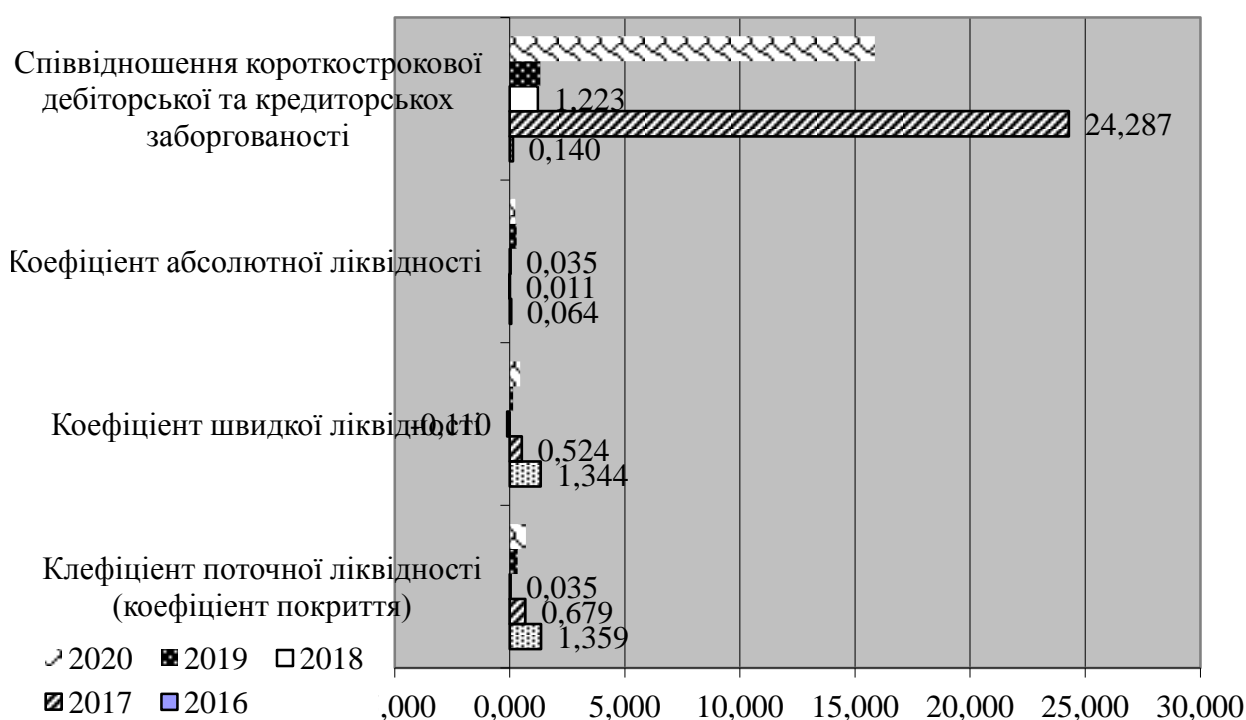

Рис.2.6. Аналіз показників платоспроможності (ліквідності) ДДС ІОБ НААНУ

Можемо підбити наступні висновки, що миттєва платоспроможність підприємства покращилась. Так, на протязі досліджених років показники абсолютної ліквідності підвищились, про що свідчить його зростання в 4,74 рази, це говорить про готовність ДДС ІОБ НААНУ до ліквідації короткострокової заборгованості протягом місяця або в найкоротші строки,. Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття) знизився на 74,83%, а

коефіцієнт швидкої ліквідності – на 80,24%. Але вказані коефіцієнти знаходяться в межах нормативних значень. Тому в цілому у ДДС ІОБ НААНУ достатньо коштів, щоб розрахуватись з кредиторами за рахунок дебіторів протягом одного року при отриманні грошових коштів від реалізації оборотних чи інших активів.

2.3. Аналіз власних та запозичених фінансових джерел господарства

Фінансова стійкість підприємства залежить від абсолютних і відносних показників, а також впливу окремих факторів на групу коефіцієнтів, що розраховуються та оцінюються в залежності від розміру зобов'язань, власних фінансових джерел та активів господарства. Проведемо аналіз динаміки складу активів господарства ДДС ІОБ НААНУ в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Динаміка складу активів ДДС ІОБ НААНУ

Види активів	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	Відхилення, 2020 р. до 2016р., +/-
Активи - всього	206282	9399358	9412155	8460818	8420825	8214543
Необоротні активи	204846	7540262	9224524	7641827	6743953	6539107
- у т.ч.: основні засоби	114819	4245056	40167140	3787992	3537521	3422702
Оборотні активи	85878	3811067	187631	818991	1676872	1590994
- у т.ч.: виробничі запаси	84442	453383	412095	469539	598312	513870
- поточні біологічні активи	0	1498588	3393849	2062856	1256680	1256680
- поточна дебіторська заборгованість	174	6661	88790	91500	1095009	1094835
- грошові кошти	1436	32750	98841	727491	581863	580427

Протягом досліджених років в господарстві спостерігається збільшення активів на 8214543 грн., що відбувалось за рахунок збільшення

вартості основних засобів. Обсяги оборотних активів в структурі майна збільшилися на 1590994 грн. за рахунок збільшення вартості готової продукції на 42% впродовж 2016-2020 рр. Вартість необоротних активів також збільшилася за рахунок зростання залишкової вартості основних засобів на 17,4%. Таким чином, приріст оборотних та необоротних активів ДДС ІОБ НААНУ сприяє зміцненню фінансової стійкості, але оскільки оборотних фондів в структурі активів найменше, слід звернути увагу на їх поповнення за рахунок позикових фінансових ресурсів (рис.2.7).

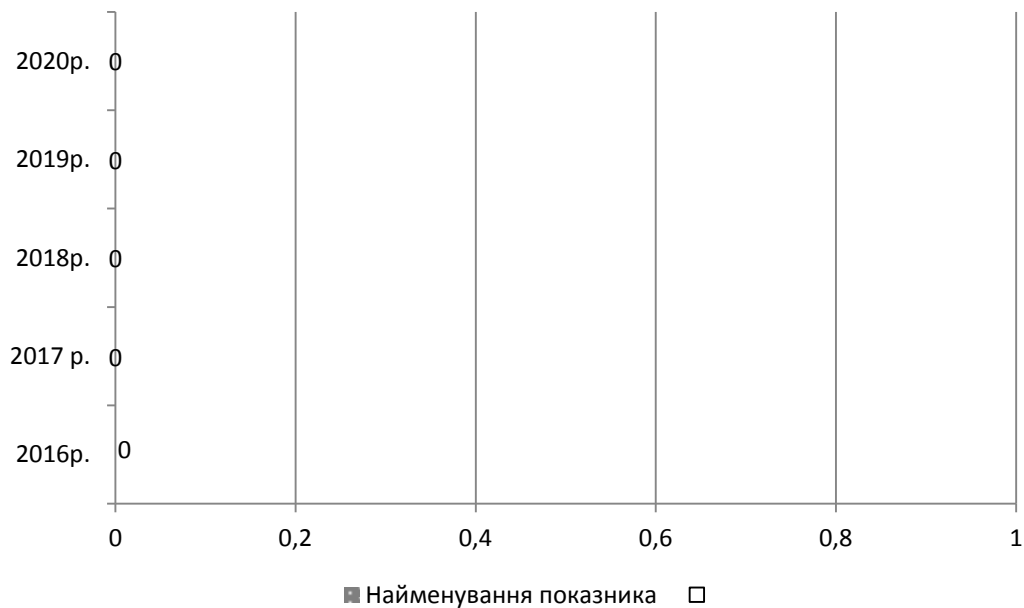

Рис.2.7. Структура активів ДДС ІОБ НААНУ за 2016 – 2020 рр., грн.

Подальша оцінка фінансової стійкості здійснюється при аналізі обсягів, структури та динаміки власного та залученого капіталу господарства, розрахунки якої наведені в таблиці 2.10.

Серед джерел формування фінансових ресурсів підприємства слід відокремити власний капітал, в структурі якого статутний капітал займає найбільшу питому вагу, та поточні зобов'язання. Як видно за показниками таблиці 2.10 впродовж 2016-2020 рр. в господарстві відбувалось суттєве зростання власних джерел формування фінансових ресурсів, а саме: статутного (пайового) капіталу - у 80 разів.

Таблиця 2.10

Динаміка складу джерел формування пасивів ДДС ІОБ НААНУ

Види джерел формування майна	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	Відношення, 2020 р. до 2016р. %
Джерела формування пасивів - всього	206282	9399358	9412155	8460818	8420825	4082,19
Власний капітал у т.ч.:	128682	6466831	6532922	6066702	6026709	4683,41
- статутний (пайовий) капітал	120404	6427239	6466831	9662315	9667468	8029,19
- фінансовий результат	8278	39592,0	66091,0	-3595613	-3670759	-44343,55
Поточні зобов'язання	77600,0	2932527	2839641	2394116	2394116	3085,2

За період з 2016р. по 2020р. можна побачити що сума пасивів збільшилась майже в 40,8 раз за рахунок збільшення власного капіталу в 46,8 рази або на 9547064,0 грн., що відображено на рисунку 2.8.

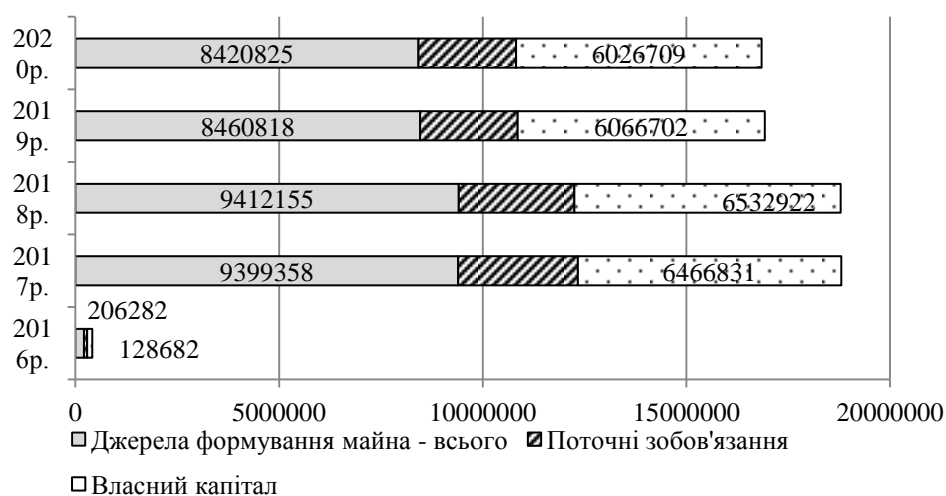

Рис. 2.8. Структура джерел формування пасивів ДДС ІОБ НААНУ за 2016 – 2020рр.,грн.

Як бачимо з рисунку 2.8 найбільша питома вага серед джерел формування пасивів ДДС ІОБ НААНУ належить власному капіталу, частка якого становила в 2020 році 71,57%, в складі якого переважає статутний (пайовий) капітал, а найменшу долю займають поточні зобов'язання, що видно з таблиці 2.10.

Таблиця 2.11

Структура джерел формування пасивів ДДС ІОБ НААНУ

Види джерел формування майна	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	Відношення, 2020 р. до 2016р.%
Власний капітал у т.ч.:	62,38	68,80	69,31	71,70	71,57	9,19
- статутний (пайовий) капітал	58,37	68,38	68,71	114,20	114,80	56,44
- фінансовий результат	4,01	0,42	0,70	-42,50	-43,59	-39,58
Поточні зобов'язання	37,62	31,20	30,17	28,30	28,43	-9,19
Джерела формування пасивів - всього	100	100	100	100	100	-

Аналіз структури джерел формування пасивів ДДС ІОБ НААНУ свідчить, що протягом 2016-2020 рр. питома вага поточних зобов'язань зменшилась на 9,19 відсоткових пунктів, також зменшилась величина фінансового результату на 39,58 процентних пунктів. Частка власного капіталу збільшилась в структурі джерел формування пасивів господарства на 9,19 відсоткових пунктів, тоді як питома вага статутного (пайового) капіталу зросла на 56,44 процентних пунктів в 2020 році порівняно з 2016 роком.

2.4. Оцінка типу фінансової стійкості підприємства за відносними і абсолютними показниками

В публікаціях економічного напрямку та літературних джерелах відомих вчених-економістів слід розрізняти коефіцієнти, які впливають на фінансову стійкість за двома групами: абсолютні і відносні.

Перша група - абсолютні показники фінансової стійкості включають:

1. Наявні власні оборотні кошти розраховуються як сума власного капіталу за мінусом необоротних активів:

$$\text{Кво (2016 р.)} = 128682 - 204846 = -76164 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Кво (2017 р.)} = 6466831 - 7540262 = -1073431 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Кво (2018 р.)} = 6532922 - 9224524 = -2691602 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Кво (2019 р.)} = 6066702 - 7641827 = -1575125 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Кво (2020 р.)} = 6026709 - 6743953 = -717244 \text{ (грн.)}$$

Таким чином, в результаті збільшення суми необоротних активів підприємства та зменшення кредиторської заборгованості спостерігається нестача суми наявних власних оборотних коштів у 2016 році у розмірі 76164 грн. в 2018 р. – 2691602 грн., 2020 році - 717244 грн., що свідчить про зменшення власних оборотних коштів на підприємстві та деяке погіршення фінансової стійкості.

2. Здійснення розрахунку наявності власного і довгострокового позикового капіталу за джерелами формування запасів і витрат:

$$\text{Квдп (2016 р.)} = -76164 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Квдп (2017 р.)} = -1073431 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Квдп (2018 р.)} = -2691602 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Квдп (2019 р.)} = -1575125 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Квдп (2020 р.)} = -717244 \text{ (грн.)}$$

Але при фінансуванні діяльності господарства використання лише власних і довгострокових позикових джерел також є недостатнім як на початку, так і наприкінці аналізованого періоду.

3. Загальне значення основних джерел формування запасів і витрат::

$$\text{Кзаг (2016 р.)} = -76164 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Кзаг (2017 р.)} = -1073431 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Кзаг (2018р.)} = -2691602 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Кзаг (2019р.)} = -1575125 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Кзаг (2020р.)} = -717244 \text{ (грн.)}$$

Виявлені від'ємні значення загальної величини основних джерел формування запасів і витрат на протязі періоду в 2016 році, що має негативне значення яке свідчить про значне зниження фінансової стійкості в ДДС ІОБ НААНУ.

4. Власні оборотні кошти виражені в сумі надлишку (+) або нестачі (-):

$$\text{Кво (2016р.)} = (-76164) - 84442 = +8278 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Кво = (2017р.)} = (-1073431)- 453383 = -620048\text{(грн.)}$$

$$\text{Кво = (2018р.)} = (-2691602)- 412095 = -2279507\text{(грн.)}$$

$$\text{Кво = (2019р.)} = (-1575125)- 469539 = -1105586 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Кво = (2020р.)} = (-717244) -598312 = -118932 \text{ (грн.)}$$

Отже, ми бачимо, що стерігається зменшення надлишку власних оборотних коштів в ДДС ІОБ НААНУ на кінець 2020 р. (3254 тис. грн.) порівняно з 2016 р. (12548 тис.грн.).

5. Власні і довгострокові позикові джерела формування запасів і витрат виражені в сумі надлишку (+) або нестачі (-):

$$\text{Квдп (2016 р.)} = (-76164) - 84442 = +8278 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Квдп (2017 р.)} = (-1073431)- 453383 = -620048\text{(грн.)}$$

$$\text{Квдп (2018 р.)} = (-2691602)- 412095 = -2279507\text{(грн.)}$$

$$\text{Квдп (2019 р.)} = (-1575125)- 469539 = -1105586 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Квдп (2020 р.)} = (-717244) -598312 = -118932 \text{ (грн.)}$$

Також в ДДС ІОБ НААНУ спостерігається надлишок власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і затрат на початок та кінець періоду.

б. Загальна величина основних джерел формування запасів виражена у сумі надлишку (+) або нестачі (-):

$$K_{заг} (2016 \text{ р.}) = (-76164) - 84442 = +8278 \text{ (грн.)}$$

$$K_{заг} (2017 \text{ р.}) = (-1073431) - 453383 = -620048 \text{ (грн.)}$$

$$K_{заг} (2018 \text{ р.}) = (-2691602) - 412095 = -2279507 \text{ (грн.)}$$

$$K_{заг} (2019 \text{ р.}) = (-1575125) - 469539 = -1105586 \text{ (грн.)}$$

$$K_{заг} (2020 \text{ р.}) = (-717244) - 598312 = -118932 \text{ (грн.)}$$

Загальна величина основних джерел формування запасів показала збільшення (надлишок) як у 2016 році на 18929 тис. грн., так і у 2020 р. на 3254 тис. грн., а нестача в 2013 році на 1105 тис. грн. Отже, підприємство з 2016 року по 2020 рік має наступний фінансовий стан виходячи з умови:

$$ЗЗ < K_{во} + K_{вдп} + K_{кпк}, \quad (2.2)$$

Таблиця 2.12

Аналіз показників забезпеченості джерелами фінансування запасів
ДДС ІОБ НААН, тис. грн.

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення 2020р. до 2016р., +/-
Надлишок (дефіцит) $K_{во}$	8278 >0	-620048 <0	-2279507 <0	-1105586 <0	-118932 <0	-110654,0
Надлишок (дефіцит) $K_{вдп}$	8278 >0	-620048 <0	-2279507 <0	-1105586 <0	-118932 <0	-110654,0
Надлишок (дефіцит) $K_{заг}$	8278 >0	-620048 <0	-2279507 <0	-1105586 <0	-118932 <0	-110654,0

Таким чином, якщо в 2016 році в господарстві спостерігалась абсолютна фінансова стійкість та виконувалась умова $S = \{1,1,1\}$, то вже

починаючи з 2017 р. до 2020 року в ДДС ІОБ НААНУ кризовий стан $S = \{0,0,0\}$.

Отже, головною проблемою для ДДС ІОБ НААНУ, як і для багатьох господарств сільськогосподарської сфери, виявляються низькі показники фінансової стійкості, які повинні забезпечувати в достатньому обсязі величину власних коштів, необхідних задля ефективного фінансування нормальної операційної діяльності. Оптимальним вважається такий обсяг власного і позикового капіталу, при якому їх пропорції здатні підвищувати доходність підприємства.

Таблиця 2.13

Показники за типами фінансової стійкості господарства ДДС ІОБ НААНУ

Роки	<i>ЗЗ</i>	<i>Кво</i>	<i>Квдп</i>	<i>Ккпк</i>
2016	84442 >0	8278 >0	8278 >0	8278 >0
2017	453383 >0	-620048 <0	-620048 <0	-620048 <0
2018	412095 >0	-2279507 <0	-2279507 <0	-2279507 <0
2019	469539 >0	-1105586 <0	-1105586 <0	-1105586 <0
2020	598312 >0	-118932 <0	-118932 <0	-118932 <0

Це означає, що фінансова стійкість господарства знаходиться в кризовому стані, а для забезпечення запасів і затрат, крім власних обігових коштів, короткострокових кредитів та позик, необхідне залучення довгострокових кредити; що відновить платоспроможність підприємства.

Визначимо тип фінансової стійкості підприємства ДДС ІОБ НААНУ за період з 2016 р. по 2020 р., а відповідні розрахунки представимо в таблиці 2.14. Визначення фінансової стійкості в господарстві необхідне не тільки для придбання запасів і витрат, а і його платоспроможності, які забезпечуються окрім власних обігових коштів і довгострокових кредитів, позиковими коштами і кредитними ресурсами.

Виконаний розрахунок показників забезпеченості запасів досліджуваного підприємства джерелами їх фінансування (таблиця 2.14)

показав, що протягом аналізованого періоду ДДС ІОБ НААНУ характеризується четвертим типом фінансової стійкості, тобто кризовим.

Таблиця 2.14

Визначення типу фінансової стійкості ДДС ІОБ НААНУ за абсолютними показниками

Найменування показника	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення 2020 р. до 2016 р., +/-
Капітал і резерви	128682	6466831,0	6532922,0	6066702,0	6026709,0	5898027,0
Необоротні активи	204846	7540262,0	9224524,0	7641827,0	6743953,0	6539107,0
Наявність власних обігових коштів	85878	3811067	187631,0	818991,0	1676872,0	1590994,0
Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0	0
Наявність власних грошових засобів	1436	32750,0	98841,0	727491,0	581863,0	580427,0
Короткострокові кредити й позики	77600,0	75200,0	72600,0	69000,0	69000,0	-8600,0
Загальна величина основних джерел	92720	1951971	3805944	2532395	1854992	1762272,0
Виробничі запаси	84442	453383,0	412095,0	469539,0	598312,0	513870,0
Забезпеченість запасів власними джерелами	1436,0	1859096,0	-3618313	-1713404,0	-178120,0	-176684,0
Забезпеченість запасів власними й довгостроковими позиковими засобами	-15120,0	980556,0	-966303,0	-138279,0	539124,0	554244,0
Забезпеченість запасів загальними джерелами	-76164	-1073431	-2691602	-1575125	-717244	-641080
Тип фінансової стійкості	критична	нормальна	кризова	кризова	нестійка	-

Отже, проаналізувавши фінансову стійкість господарства ДДС ІОБ НААНУ за 5 років визначено, що в 2016 р. підприємство перебуває в критичному стані, а з 2018 рр. – в кризовому фінансовому стані, тому що запаси й витрати підприємства покриваються в такому випадку тільки за рахунок позикових джерел або поточної заборгованості. Також ми

визначили, що в 2017 році господарство було здатне забезпечити запаси власними коштами і позиковими фінансовими джерелами, а значить мало нормальну фінансову стійкість. В 2020 р. підприємство перебуває в нестійкому фінансовому становищі, тому воно не зможе забезпечувати запаси ні власними обіговими коштами, ні позиковими. Починаючи з 2018 року спостерігалось значне погіршення фінансової стійкості і господарство мало кризовий тип фінансової стійкості, крім того ще знизився рівень валового і чистого доходу порівняно з минулим 2019 роком.

Проаналізуємо відносні показники фінансової стійкості ДДС ІОБ НААНУ (додаток В). Аналіз даних додатку В показав, що погіршилися наступні показники: коефіцієнт фінансової залежності зменшився на 0,206 або на 13%, коефіцієнт маневреності власного капіталу став меншим на 56,13%, коефіцієнт концентрації позикового капіталу знизився до 0,284 тобто на 24,78%. Розмір власних обігових коштів в 2020 році має від'ємне значення і знизився порівняно з 2016 роком на 19027,84 тис.грн., що для господарства є значною негативною динамікою і вказує на недостатність власних коштів для забезпечення поточних платежів.

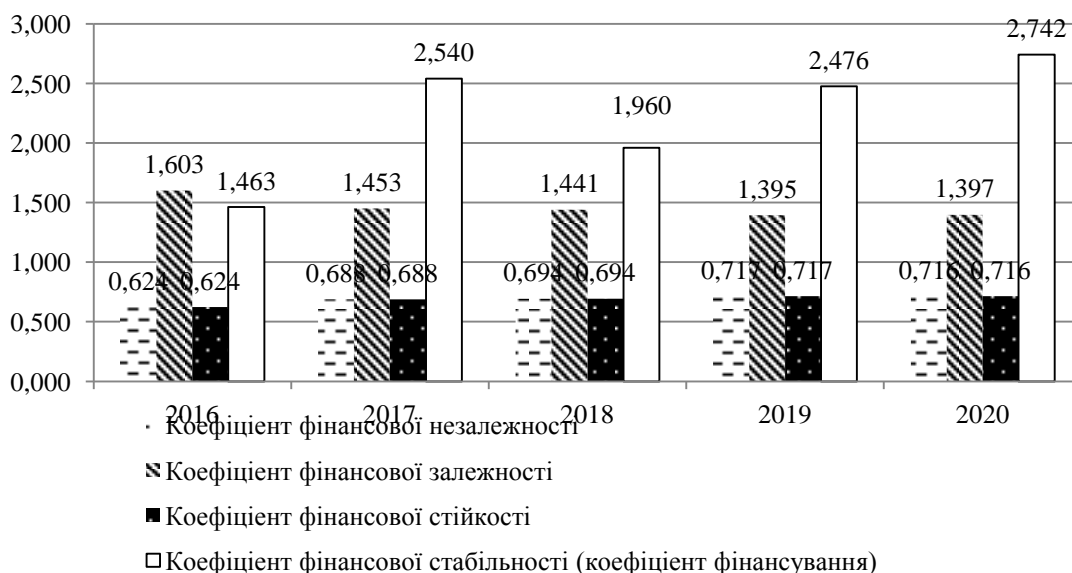

Рис. 2.9. Динаміка відносних коефіцієнтів фінансової стійкості ДС ІОБ НААНУ

Аналіз динаміки відносних показників фінансової стійкості ДДС ІОБ НААНУ свідчить що в 2020 році відбувалось значне зменшення коефіцієнту покриття запасів на 1,1, який має від'ємне значення. Виходячи з отриманих даних спостерігаємо що коефіцієнт фінансування значно підвищився за аналізований період - на 15,81. Аналіз коефіцієнтів, наведених в додатку В показав, що за 2016–2020 рр. в ДДС ІОБ НААНУ відбувалось збільшення в 2020 році наступних показників: коефіцієнту забезпечення оборотних активів власними коштами в 4,3 рази. Не дивлячись на зростання коефіцієнту фінансової стійкості на 14,94%, показник маневреності власних обігових коштів мав негативні зміни.

Проведемо оцінку типу фінансової стійкості підприємства ДДС ІОБ НААНУ за 2016-2020 рр. за допомогою таблиць 2.14-2.16.

Оцінка структурних характеристик фінансових ресурсів (пасивів) підприємства представлено в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

Оцінка структурних характеристик фінансових ресурсів ДДС ІОБ НААНУ

Найменування показника	2016р.	2017 р.	2018р.	2019 р.	2020р.	Зміни 2020 до 2016 рр., +/-
Частка власного капіталу підприємства (коефіцієнт автономії)	0,62	0,69	0,69	0,72	0,72	0,1
Рівень перманентного капіталу	0,62	0,69	0,69	0,72	0,72	0,1
Коефіцієнт поточної заборгованості	0,38	0,31	0,30	0,28	0,28	-0,1
Частка запозичень у фінансових ресурсах	1,0	0,03	0,03	0,03	0,03	-0,97

Представимо динамку фінансових ресурсів за структурними характеристиками ДДС ІОБ НААНУ на рисунку 2.10.

Рис. 2.10. Динаміка фінансових ресурсів за структурними характеристиками ДДС ІОБ НААНУ

Оскільки довгострокові позики в господарстві відсутні, тоді коефіцієнт перманентного капіталу відображає лише частку власних коштів підприємства, тому він такий самий як і коефіцієнт автономії і за 5 років показує тенденцію до збільшення на 10 процентних пунктів.

Значення коефіцієнта автономії (коефіцієнта фінансування) характеризують питома вага власних засобів у сукупному обсязі капіталу фірми. Мінімальне рекомендоване значення оцінюється на рівні 0,5.

На підприємстві власний капітал в 2016 р. займав 53%, в 2020 р. - 46% у фінансовому капіталі підприємства, що відповідає встановленим нормативам. У динаміку спостерігається тенденція до зниження частки власного капіталу у фінансовому капіталі підприємства. Зниження даного показника говорить про те, що знижується фінансова незалежність підприємства, а також про збільшення ризику фінансових утруднень у майбутньому. Це негативний момент, тому що власний капітал є кращим джерелом фінансування.

Рівень перманентного капіталу показує питома вага власних засобів і боргових ресурсів у сукупному обсязі капіталу. На підприємстві в загальному

обсязі капіталу власний і позиковий капітал в 2016 р. займав 63%, в 2020 р. - 52% перманентного капіталу. У динаміку рівень перманентного капіталу знижується й це негативний момент, тому що знижується фінансова стійкість підприємства й збільшується його фінансова залежність.

Результати оцінки ринкової стійкості ДДС ІОБ НААНУ представлено в таблиці 2.16.

Таблиця 2.16

Аналіз і оцінка коефіцієнтів ринкової стійкості ДДС ІОБ НААНУ

Найменування показника	2016р.	2017 р.	2018р.	2019р.	2020р.	Зміни 2020 р. до 2016
Коефіцієнт фінансового ризику, %	60,30	45,35	43,47	39,46	39,73	-20,58
Коефіцієнт боргу (індекс фінансової напруженості), %	37,62	31,20	30,17	28,30	28,43	-9,19
Коефіцієнт маневреності власних джерел, %	66,74	58,93	2,87	13,50	27,82	-38,91
Коефіцієнт фінансової залежності («фінансовий важіль підприємства»), %	62,4	68,8	69	71,7	71,6	9,20
Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності), %	160,3	145,3	143,93	139,5	139,7	-20,60
Коефіцієнт фінансового навантаження («плече фінансового важеля»), %	110,86	4437,10	9069,15	-14474,7	-1649,27	-1760,13

Зобразимо динаміку показників ринкової стійкості ДДС ІОБ НААНУ в 2016-2020 роках графічно на рисунку 2.11.

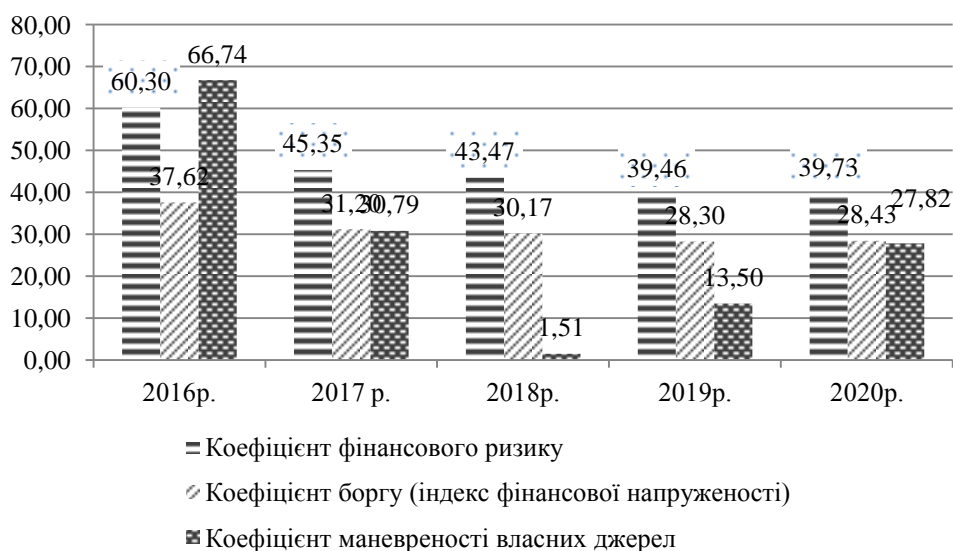

Рис.2.11. Динаміка показників ринкової стійкості ДДС ІОБ НААНУ

Як бачимо з рисунку 2.11 коефіцієнт фінансового ризику підприємства, розрахований як співвідношення залучених коштів до власного капіталу за період з 2016 р. по 2020 р. збільшився із 0,81 до 1,14, приріст коефіцієнту фінансової залежності також склав 0,33. Коефіцієнт фінансового навантаження знизився з 0,43 до 0,36.

Таким чином отримаємо висновок, що при зменшенні долі позикових коштів у валюті балансу, його фінансова стійкість зміцнюється і прослідковується тенденція до підвищення фінансової привабливості підприємства.

Висновки до розділу 2

Здійснивши оцінку фінансової стійкості підприємства ДДС ІОБ НААНУ можна зробити наступні висновки.

1. За досліджений період 2016 – 2020 рр загальна земельна площа ДДС ІОБ НААНУ зменшилась на 21 га, або на 4,94%. Середньорічна вартість основних фондів за 2016-2020 роки становить в звітному році 36627,56 тис.грн., що вказує на позитивну динаміку. Середньорічна вартість оборотних фондів збільшилась і становить в звітному році 12479,315 тис. грн. Фондозабезпеченість в розрахунку на 100 га с.-г. угідь за аналізований період збільшилась на 10139,6грн., в зв'язку зі зростанням вартості основних засобів та незначним скороченням земельних угідь. Фондовіддача підприємства в розрахунку на 100 грн. основних фондів зменшилась на 95,1 %, що позитивно характеризує діяльність господарства. Фондоозброєність на 1 середньорічного працівника підвищилась на 1223,3 грн., що вказує на достатню забезпеченість працівників основними засобами. Рівень рентабельності в 2020 р. порівняно з 2016 роком підвищився на 0,44 процентних пункти. В 2020 році в господарстві збільшились обсяги за такими видами продукції рослинництва, а саме: пшениці на 744 тис.грн. (в структурі товарної продукції займає питому вагу – 40,24%), соняшника– на 2504 тис.грн., який має найбільшу питому вагу 44,23%, а вирощування овочів зменшилось – на 2902 тис.грн. (в структурі займають 0,14%). Виручка від наданих послуг в сільському господарстві зменшилась на 326 тис.грн.

2. Фінансовий стан господарства можемо охарактеризувати таким чином: коефіцієнт поточної ліквідності зріс на 30,8278 одиниці, що характеризує збільшення оборотних активів необхідних для того, щоб сплатити суми заборгованості на протязі звітного періоду. Показник співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості в 2020 році становив 15,87, що більше в 9,5 рази ніж в 2016 році та свідчить про те, що господарство здатне своєчасно погасити поточні заборгованість.

Здійснення комплексного аналізу фінансового стану показало, що також в господарстві відбулося збільшення оборотних виробничих фондів в обігових коштах в 52 рази. Зменшення коефіцієнта мобільності активів на 67,42%, свідчить про втрату потенційної можливості перетворення активів у ліквідні кошти. Коефіцієнт оборотності запасів зріс на 68,11%, що показує збільшення частки запасів в структурі оборотних активів, і це є нормальною тенденцією для сільськогосподарського підприємства. Динаміка рентабельності реалізованої продукції збільшилась на 0,3649 в.п., що відбувалось за рахунок збільшення прибутку від реалізації на одиницю виручки. Зменшення періоду окупності капіталу та власного капіталу відобразилось і на зменшенні рентабельності власного капіталу на 0,4981 та рентабельності капіталу (активів) за чистим прибутком на $-0,04$.

Можемо підбити наступні висновки, що миттєва платоспроможність підприємства покращилась. Так, на протязі досліджених років показники абсолютної ліквідності підвищились, про що свідчить його зростання в 4,74 рази, це говорить про готовність ДДС ІОБ НААНУ до ліквідації короткострокової заборгованості протягом місяця або в найкоротші строки. Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття) знизився на 74,83%, а коефіцієнт швидкої ліквідності – на 80,24%.

3. Проаналізувавши фінансову стійкість господарства ДДС ІОБ НААНУ за 5 років визначено, що в 2016 р. підприємство перебуває в критичному стані, а з 2018 рр. – в кризовому фінансовому стані, тому що запаси й витрати підприємства покриваються в такому випадку тільки за рахунок позикових джерел або поточної заборгованості. Також ми визначили, що в 2017 році господарство було здатне забезпечити запаси власними коштами і позиковими фінансовими джерелами, а значить мало нормальну фінансову стійкість. В 2020 р. підприємство перебуває в нестійкому фінансовому становищі, тому воно не зможе забезпечувати запаси ні власними обіговими коштами, ні позиковими. Починаючи з 2018 року спостерігалось значне погіршення фінансової стійкості і господарство

мало кризовий тип фінансової стійкості, крім того ще знизився рівень валового і чистого доходу порівняно з минулим 2019 роком. Коефіцієнт фінансового ризику ДДС ІОБ НААНУ за період з 2016 р. по 2020 р. збільшився із 0,81 до 1,14, приріст коефіцієнту фінансової залежності також склав 0,33. Коефіцієнт фінансового навантаження знизився з 0,43 до 0,36. Таким чином отримаємо висновок, що при зменшенні долі позикових коштів у валюті балансу, його фінансова стійкість зміцнюється і прослідковується тенденція до підвищення фінансової привабливості підприємства.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ДДС ІОБ НААНУ

3.1. Прогнозування тенденцій зміни фінансової стійкості та визначення напрямів її підвищення в ДДС ІОБ НААНУ

Пропонуємо на підставі отриманих результатів проведеного дослідження фінансових показників ДДС ІОБ НААНУ з метою підвищення його фінансової стійкості застосувати на підприємстві такі заходи, які спрямовані також і на поліпшення загального фінансового стану підприємства (рисунок 3.1.)

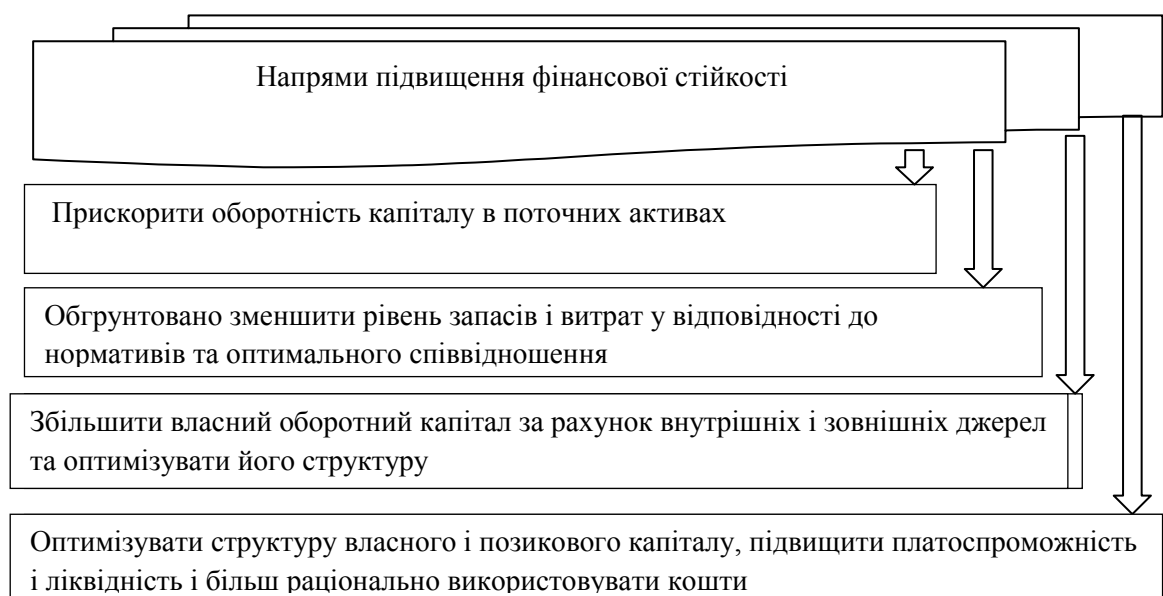

Рис.3.1. Напрями підвищення фінансової стійкості підприємства

**Джерело: розроблено автором*

Для повнішого розкриття впливу окремих статей балансу підприємства його фінансову стійкість, здійснимо більш детальне оцінювання долі (часток) його активів і структури пасивів ДС ІОБ НААНУ в таблицях 3.1 - 3.3.

Відповідно до цих таблиць, визначимо основні джерела, за рахунок яких фінансуються необоротні і оборотні активи. Для формування необоротних активів, як правило використовується сума власного капіталу і

довгострокових кредитів та позик. Оскільки середній темп приросту коефіцієнту фінансової стійкості в 2016-2020 рр. становив 103,58%:

$$T_{\Pi} = (0,688/0,624 + 0,069/0,688 + 0,717/0,069 + 0,716/0,0717) * 100 / 4 = \\ = (110,25 + 100,29 + 103,91 + 99,86) / 4 = 103,58\%$$

Вартість необоротних активів ДДС ІОБ НААНУ в 2021 р. знайдемо з врахуванням темпу приросту до їх вартості попереднього року наступним чином: $6743953,0 * 1,0358 = 6985386,52$ грн., що більше на 6780540,52 грн., ніж в 2016 році. Знайдемо частку власних та позикових коштів необхідних для формування необоротних активів за допомогою таблиці 3.1.

Як видно з наведених даних таблиці 3.1. при формуванні основного капіталу господарства приймають участь в основному власні кошти, оскільки довгострокових зобов'язань підприємство не використовує протягом останніх 5 років. Вартість власного капіталу сільськогосподарського підприємства повинна відповідати не менше 50 відсотків від підсумку його балансу, тому в 2021 році залишаємо питому вагу на тому ж рівні 89,36%, що більше на 26,56 процентних пунктів порівняно з 2016 роком

Таблиця 3.1

Формування необоротних активів за частками власних і позикових коштів ДДС ІОБ НААНУ

Показники	2016 р.	2016 р.	Прогноз 2021 р.	Відхилення 2021 р. до 2016р., +/-
Необоротні активи	204846	6743953	6985386,52	6780540,52
Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0
Вартість власного капіталу	128682	6026709	6242465,2	6113783,18
Питома вага коштів при формуванні необоротних активів,%:				
Довгострокових зобов'язань	0	0	0	0
Власного капіталу	62,8	89,36	89,36	26,56

В результаті проведених розрахунків ми бачимо, що вартість власного капіталу, яка являється необхідною при формуванні необоротних активів в господарстві в 2021 рр. складатиме 6242465,2 грн., при цьому відбувається його збільшення на 6113783,2 грн.

В таблиці 3.2 наведемо дані щодо визначення частки власних та позикових коштів ДДС ІОБ НААНУ при формування оборотних активів.

Таблиця 3.2

Формування оборотних активів за частками власних коштів та поточних зобов'язань ДДС ІОБ НААНУ

Показники	2016 р.	2020 р.	Прогноз 2021 р.	Відхилення 2021 р. до 2016 р., +/-
Оборотні активи	85878	1676872,0	1736904,02	1651026,02
Короткострокові зобов'язання	77600	2394116,0	2479825,35	2402225,35
Вартість власного капіталу	128682	6026709	6242465,2	4361145,27
Частка у формуванні оборотних активів, %:				
Короткострокових (поточних) зобов'язань	90,36	142,77	142,77	52,41
Власного капіталу	149,84	359,4	359,4	209,56

Для визначення коштів необхідних для покриття поточних зобов'язань необхідно суму власного капіталу та оборотних активів зменшити на вартість необоротних активів і довгострокових зобов'язань, але оскільки останні дорівнюють нулю отримаємо:

$$КПЗ_{2021} = 6242465,2 + 1736904,018 - 6985386,52 - 0 = 2479825,35 \text{ грн.}$$

Після проведених розрахунків отримано, що частка поточних зобов'язань при формуванні оборотних активів в 2021 р. складе 142,77% , що більше на 52,41 процентних пункти ніж в 2016 році, а їх вартість збільшиться на 240225,35 грн. Питома вага власного капіталу в 2021 році є найбільшою і становить 359,4%, що більше на 209,56 % пункти ніж 2016 році. В

прогнозному періоді спостерігається зростання суми оборотних активів на 1651026,02 грн.

Загальноприйнятим твердженням є те, що призначення короткострокових зобов'язань полягає у формуванні оборотного капіталу, а власні кошти призначені для фінансування як оборотного, так і необоротного капіталу. Довгострокових кредитів і позик в господарстві немає, тому наведені вище розрахунки підтверджують, що в підприємстві ДДС ІОБ НААНУ сформований оборотний капітал в основному за рахунок його власних джерел, а також за допомогою короткострокових позик та поточних зобов'язань.

Варто приділити увагу, на нашу думку, досягненню оптимальної пропорції та структури розподілу необоротного і оборотного капіталу, оскільки від цього залежить рівень фінансової рівноваги (стійкості) підприємства.

Визначимо долю власного капіталу та фінансових джерел при формуванні запасів ДДС ІОБ НААНУ у 2021 році (таблиця 3.3)

Таблиця 3.3

Частка власного капіталу і частка планових джерел у формуванні запасів за 2015 рік, тис.грн.

Показники	2016 р.	2020 р.	Прогноз 2021 р.	Відхилення 2021 р. до 2016 р., +/-
Матеріальні оборотні активи	85878	1676872	1736904,02	1651026,02
Власний капітал	77600	6026709	6242465,2	6164865,2
Разом фінансових джерел	128682	7703581	7979369,2	7850687,2
Виробничі запаси	84442	598312	619731,57	535289,57
Рівень забезпеченості запасів, %:				
Оборотним капіталом	98,33	35,68	35,68	-95,53
Власним капіталом	108,82	9,93	9,93	-98,74
Всіма фінансовими джерелами	65,62	7,77	7,77	-57,85

Як показали наведені вище показники, в дослідженому господарстві вартість матеріальних запасів менше ніж власний оборотний капітал та сума фінансових джерел, а рівень забезпеченості запасів оборотним капіталом зменшився на 95,53 п.п., власним капіталом – на 98,74 п.п.

Наступним етапом є оцінка ефективності діяльності господарства ДДС ІОБ НААНУ в розрізі її фінансової стійкості, тому ми побудуємо двохфакторну модель, і побачимо зміни, що відбувались в досліджуваному періоді за рахунок зміни вартості власного капіталу і активів, які вказують на фінансову рівновагу за допомогою таких формул:

$$ROE = Pr / C_{вк} \quad (3.1)$$

$$Pr / C_{вк} = \Pi / C_{сва} * C_{сва} / C_{вк} \quad (3.2)$$

$$ROE = ROA * M \quad (3.3)$$

де ROE – рівень рентабельності власного капіталу;

ROA – рівень рентабельності активів;

Pr – сума чистого прибутку;

$C_{сва}$ – обсяг середньорічної вартості активів;

$C_{вк}$ – середньорічна вартість власного капіталу;

$\Pi / C_{сва}$ (ROA) – рівень рентабельності загального капіталу;

$C_{сва} / C_{вк}$ (M) – мультиплікатор.

Наведемо дані аналізу ефективності діяльності господарства ДДС ІОБ НААНУ за двофакторною моделлю в таблиці 3.4. За проведеними розрахунками таблиці 3.4 бачимо, що рентабельність власного капіталу має тенденцію до зниження, хоча в 2020 році порівняно з 2016 значення дещо кращі. Однак воно є недостатнім для покращення загального фінансового стану і діяльності підприємства.

Зміни показників, які відбувались в господарстві визначимо за допомогою рівнянь:

$$\Delta ROE_{ROA} = (ROA_1 - ROA_0) * M_1 \quad (3.4)$$

$$\Delta ROE_M = (M_1 - M_0) * ROA_0 \quad (3.5)$$

Розрахована двофакторна модель дозволяє зробити висновок, що

невелике зменшення показників М на 0,2058 та частки чистого прибутку в активах (загального капіталу) і власного капіталу, що відбулося за рахунок їх зниження в підсумку балансу господарства, а це призвело до зниження рівня рентабельності, яке відбулося через зниження саме цього показника, внаслідок чого погіршилась ефективність діяльності підприємства.

Таблиця 3.4

Аналіз ефективності діяльності підприємства за двофакторною моделлю

Показники	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	Відхилення 2020 р. до 2016 р., (+,-)
Активи	85878	1991382	98841,0	818991,0	1676872	150994
Позиковий капітал	128682	6466831	6532922	6066702	6026709	5898027
Власний капітал	77600	2932527	1991382	98841	818991	741391
Сукупний капітал	206282	9399358	8524304	6165543	6845700	6639418
Прибуток	70000,0	66091,0	31311,0	-16540,0	-145162	-75162,0
ROE	0,5440	0,01022	0,00479	-0,0027	-0,0241	-0,5681
ROA	0,3393	0,0070	0,0033	-0,0020	-0,0172	-0,3566
Мультиплі катор	1,6030	1,4535	1,4407	1,3946	1,3973	-0,2058
$\Delta ROE_{(ROA)}$	0,3955	-0,4830	-0,0053	-0,0074	-0,0214	-0,4168
$\Delta ROE_{(M)}$	0,5949	-0,2398	-0,0185	-0,0664	0,0037	-0,5913
ΔROE	0,9904	-0,7228	-0,0239	-0,0738	-0,0177	-1,0081

На нашу думку ці показники покращили б фінансовий стан ДДС ІОБ НААНУ з одночасним зростанням чистого прибутку. Так, керівництву доцільно вкласти кошти в загальний та власний капітал підприємства, тим

самим досягнути зростання вищевказаних показників. Так, напрями покращення фінансового стану ДДС ІОБ НААНУ охоплюють ряд заходів, спрямованих на збільшення прибутку та зростання відповідних рівнів рентабельності.

3.2. Економіко-математичне моделювання фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства

Доцільно дослідити, на нашу думку, вплив окремих факторів на зміну величини коефіцієнту фінансової стійкості, а саме, коефіцієнту фінансової стабільності, коефіцієнту фінансової незалежності і коефіцієнту фінансової залежності.

Значний вплив на зміну коефіцієнту фінансової стійкості також має коефіцієнт фінансової стабільності, який розраховується на основі інтеграційного рівняння і в нашому підприємстві рівняння матиме наступний вигляд:

$$K_{fc} = 1,2 X_1 + 1,4 X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 1,0X_5 \quad (3.6)$$

де X_1 – ефективність робочого капіталу або співвідношення обігових коштів за мінусом короткострокових зобов'язань до сукупних активів. X_2 – коефіцієнт ефективності накопиченого капіталу (відношення залишку накопиченого капіталу до суми сукупних активів). X_3 – рівень рентабельності активів (відношення чистого прибутку до загальної вартості активів). X_4 – коефіцієнт боргу (відношення капіталу та загального боргу підприємства). X_5 – ефективність активів (відношення обсягів продаж товарів та суми сукупних активів).

Використовуючи комп'ютерну програму Microsoft Excel побудуємо лінійний та параболічний тренд залежності фінансової стійкості підприємства від коефіцієнту фінансової незалежності підприємства.

Побудуємо рівняння лінійної регресії коефіцієнту фінансової стійкості, яке матиме вигляд:

$$Y = a + bx \quad (3.7)$$

$$Y = ax^2 + bx + d \quad (3.8)$$

Оскільки оптимальне значення коефіцієнту фінансової стійкості $Kфст \geq 1$, тоді за умовами економіко-математичного моделювання його цільова функція матиме вигляд:

$$Kфст \geq 1 \rightarrow \max, \quad (3.9)$$

$$Kфст = (\text{Власний капітал} + \text{Довгострок.зобов.}) / \text{Пасиви} \quad (3.10)$$

Можемо виразити розрахунки коефіцієнту фінансової стійкості через систему показників. Отримано:

$$Kф.н = \text{Власний капітал} / \text{Підсумок балансу}, \quad (3.11)$$

Тоді отримаємо, що вартість власного капіталу розраховується

$$\text{Власний капітал} = Kф.н / \text{Підсумок балансу} \quad (3.12)$$

$$Kфст = Kф.н. * Дз / Вб, \text{ або } Kфст = Kф.н * Kф.з \quad (3.13)$$

Таблиця 3.5

Кореляційна залежність коефіцієнту фінансової стійкості від коефіцієнту фінансової незалежності ДГ ДС ІОБ НААНУ

Вихідні дані		Розрахункові елементи						
Коефіцієнт фінансової стійкості	Коефіцієнт фінансової незалежн.	X-X _{ср}	Y-Y _{ср}	(X-X _{ср})* *(Y-Y _{ср})	(X-X _{ср}) ²	(Y-Y _{ср}) ²	X ²	X*Y
0,624	1,603	0,15	0,06	0,00891	0,0212	0,003745	2,569609	1,000272
0,688	1,453	0,00	0,13	-0,0006	1,9E-05	0,015675	2,111209	0,999664
0,069	1,439	-0,02	-0,49	0,00909	0,00034	0,243838	2,070721	0,099291
0,717	1,395	-0,06	0,15	-0,0096	0,00389	0,023778	1,946025	1,000215
0,716	1,397	-0,06	0,15	-0,0093	0,00365	0,02347	1,951609	1,000252
2,81	7,29	X	X	0,00	0,03	0,31	10,65	4,10
0,56	1,46	X	X	0,00	0,00	0,03	1,06	0,41

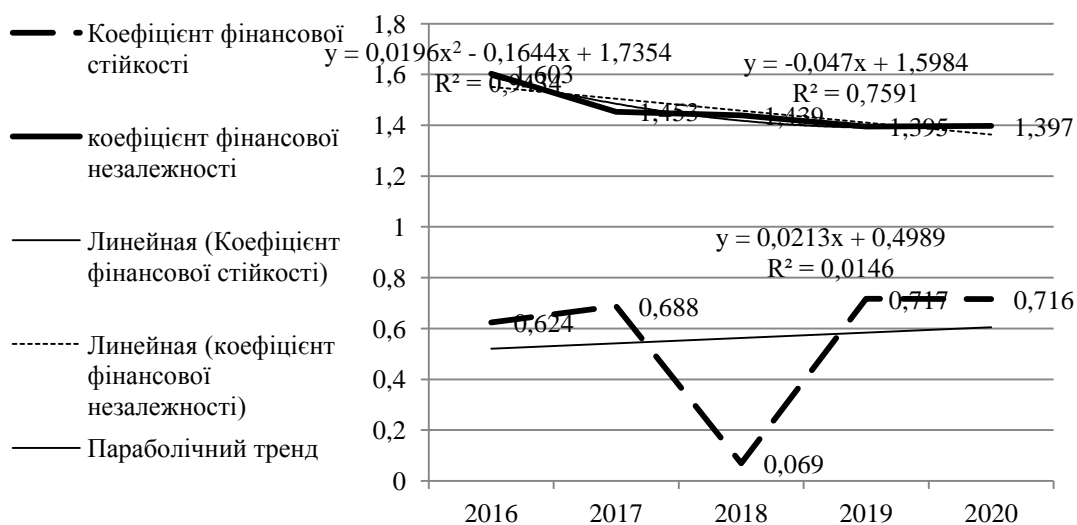

Рис. 3.2. Аналітичне вирівнювання коефіцієнту фінансової незалежності в ДГ ДС ІОБ НААНУ

За вищенаведеними розрахунками за допомогою програми Microsoft Excel отримане лінійне рівняння регресії коефіцієнту фінансової незалежності, яке має вигляд:

$$y = -0,047x + 1,5984 \quad (3.14)$$

При цьому коефіцієнт детермінації $R=0,76$ вказує на щільність взаємозв'язку на 76% і за параболічним трендом:

$$y = 0,0196 - 0,1644x + 1,7354, \quad (3.15)$$

взаємозалежність досліджених елементів складає 94%, при якому $R=0,94$.

Результати кореляційно-регресійного аналізу, наведеного на рисунку 3.2 показали, що лінійне рівняння регресії коефіцієнту фінансової стійкості

$$Y = 0,0122 * x + 0,5202 \quad (3.16)$$

вказує на повільне зростання дослідженого показника, значення якого в 2021 році становить 0,6267 і є меншим оптимальної величини і не відповідає вимогам цільової функції. Прогнозні розрахунки наведено в допоміжній таблиці для рівнянь тренда фінансової стійкості ДДС ІОБ НААНУ (таблиця 3.6).

Таблиця 3.6

Вихідні дані		Елементи для розрахунку параметрів							
		$y_t = a_0 + a_1 * t$				$y_t = a_0 + a_1 * t + a_2 * t^2$			
Роки	Коефіцієнт фінансової стійкості	t	t ²	yt	y _t	t ³	t ⁴	yt ²	y _t
2016	0,624	1	1	0,624	0,5202	1	1	0,624	0,682629
2017	0,688	2	4	1,376	0,5415	8	16	2,752	0,460286
2018	0,069	3	9	0,207	0,5628	27	81	0,621	0,400371
2019	0,717	4	16	2,868	0,5841	64	256	11,472	0,502886
2020	0,716	5	25	3,58	0,6054	125	625	17,9	0,767829
2021	Середнє = 0,5628								
Σ	2,814	15	55	8,655	2,814	225	979	33,369	2,8

Параметри прямолінійного тренду $d = 50$

$A_0 = 0,4989$ $d_0 = 24,945$

$A_1 = 0,0213$ $d_1 = 1,065$

Прогноз на наступний період ==> К.ф.ст. = 0,6267 min

Параметри параболічного тренду $d = 700$

$A_0 = 1,0674$ $d_0 = 747,18$

$A_1 = -0,466$ $d_1 = -326,19$

$A_2 = 0,0812$ $d_2 = 56,85$

Прогноз на наступний період ==> К.ф.ст. = 1,1952 max

Рівняння:

Прямої ==> $y = 0,0213 * x + 0,4989$

Параболи ==> $y = 0,0812 * x^2 + -0,46599 * x + 1,07$

Для більш наочного відображення прогнозування побудуємо аналітичне вирівнювання коефіцієнту фінансової стійкості на рис.3.3.

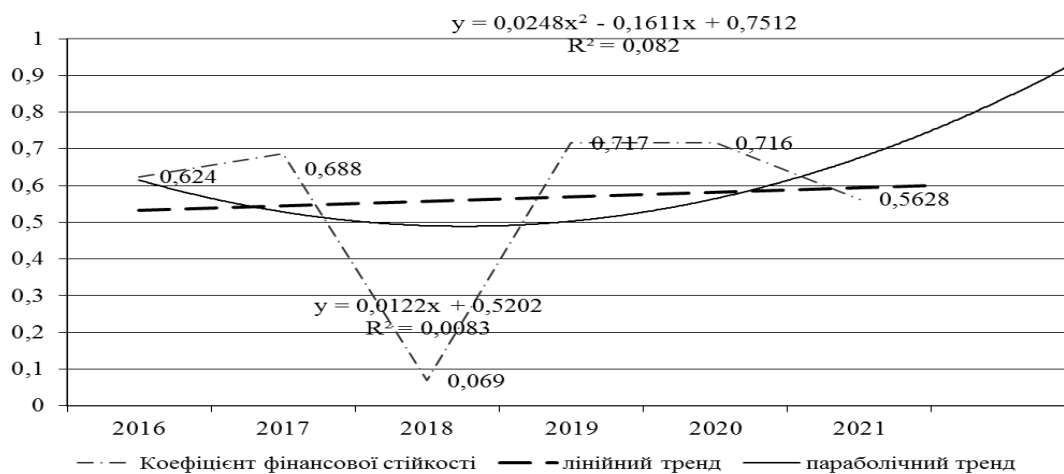

Рис. 3.3. Аналітичне вирівнювання та прогнозування коефіцієнту фінансової стійкості в ДГ ДС ІОБ НААНУ

В ході проведення кореляційно-регресійного аналізу і дослідження аналітичного вирівнювання методом ланцюгових підстановок отримані наступні рівняння лінійного та параболічного тренду при аналітичному вирівнюванні коефіцієнту фінансової стійкості (таблиця 3.7).

Таблиця 3.7

Результати аналітичного вирівнювання коефіцієнту фінансової стійкості

	лінійний тренд	поліноміальний тренд
Рівняння	$y = 0,0122 * x + 0,5202$	$y = -0,0248 * x^2 - 0,01611 * x + 0,7512$
Індекс кореляції	$R^2 = 0,0083$	$R^2 = 0,082$
Абсолютне значення (<i>A</i>)	0,091	0,286

Зважаючи на те, що індекс апроксимації (кореляції) лінійного тренду низький $R = 0,091$, можемо стверджувати, що найбільша залежність і ймовірність точності прогнозування за даними поліноміального тренду, оскільки більше $R = 0,286$, який вказує на більш тісний взаємозв'язок досліджених параметрів. Отриманий при проведенні розрахунку кореляційно-регресійного аналізу в параболічному рівнянні прогнозний показник коефіцієнту фінансової стійкості в 2021 році на підприємстві буде складати 1,1952, за яким виконуються умови цільової функції $Kф ст \geq 1 \rightarrow тах$ та при цьому досягається його нормативне значення.

Висновки до розділу 3

1. На підставі отриманих результатів проведеного дослідження пропонуємо наступні напрями підвищення фінансової стійкості господарства: прискорити оборотність капіталу в поточних активах; обґрунтовано зменшити рівень запасів і витрат у відповідності до нормативів та оптимального співвідношення; збільшити власний оборотний капітал за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел та оптимізувати його структур; оптимізувати структуру власного і позикового капіталу, підвищити платоспроможність і ліквідність і більш раціонально використовувати кошти.

2. В ДДС ІОБ НААНУ сформований оборотний капітал в основному за рахунок його власних джерел, а також за допомогою короткострокових позик та поточних зобов'язань. Після проведених розрахунків отримано, що частка поточних зобов'язань при формуванні оборотних активів в 2021 р. складе 142,77% , що більше на 52,41 процентних пункти ніж в 2016 році, а їх вартість збільшиться на 240225,35 грн. Питома вага власного капіталу в 2021 році є найбільшою і становить 359,4%, що більше на 209,56 % пункти ніж 2016 році. В прогностному періоді спостерігається зростання суми оборотних активів на 1651026,02 грн. В дослідженому господарстві вартість матеріальних запасів менше ніж власний оборотний капітал та сума фінансових джерел, а рівень забезпеченості запасів оборотним капіталом зменшився на 95,53п.п., власним капіталом – на 98,74 п.п. Вартість власного капіталу, яка являється необхідною при формуванні необоротних активів в господарстві в 2021 рр. складатиме 6242465,2 грн., при цьому відбувається його збільшення на 6113783,2 грн.

3. Отриманий при проведенні розрахунку кореляційно-регресійного аналізу в параболічному рівнянні прогностний показник коефіцієнту фінансової стійкості в 2021 році на підприємстві буде складати 1,1952, за яким виконуються умови цільової функції $Kф ст \geq 1 \rightarrow max$ та при цьому досягається його нормативне значення.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. Після проведеного дослідження можна визначити, що фінансова стійкість підприємства – це стан фінансових ресурсів на підприємстві, який може гарантувати безперервність процесу виробництва та реалізації продукції на підприємстві, а також покривати усі витрати пов'язані з розширенням виробництва, впровадженням нових технологій, підтримки належного рівня платоспроможності, ліквідності та конкурентоздатності. При цьому зберігати рівновагу між активами та пасивами у структурі капіталу, незважаючи на нестабільну ситуацію у сучасних реаліях економіки. Також це являється характеристикою виробничої діяльності підприємства за усіма напрямками.

2. Визначено основні причини що безпосередньо впливають на фінансову стан підприємства протягом усього часу його існування. Розглянуто основні завдання та ознаки фінансової стійкості підприємства. Виділено основні типи фінансової стійкості підприємства, а також підходи за допомогою яких можна це визначити.

3. Виокремлено основні складові оцінки фінансового стану, з'ясовано основних користувачів результатів оцінювання фінансового стану на підприємстві. Розглянуто основні показники дефініції фінансового стану підприємства, а також наведено нормативні значення даних показників задля сталого функціонування підприємства, розрахунок яких відбувається на основі даних балансу підприємства.

4. За досліджений період 2016 – 2020 рр загальна земельна площа ДДС ІОБ НААНУ зменшилась на 21 га, або на 4,94%. Середньорічна вартість основних фондів за 2016-2020 роки становить в звітному році 36627,56 тис.грн., що вказує на позитивну динаміку. Середньорічна вартість оборотних фондів збільшилась і становить в звітному році 12479,315 тис. грн. Фондозабезпеченість в розрахунку на 100 га с.-г. угідь за аналізований період збільшилась на 10139,6грн., в зв'язку зі зростанням вартості основних

засобів та незначним скороченням земельних угідь. Фондовіддача підприємства в розрахунку на 100 грн. основних фондів зменшилась на 95,1 %, що позитивно характеризує діяльність господарства. Фондоозброєність на 1 середньорічного працівника підвищилась на 1223,3 грн., що вказує на достатню забезпеченість працівників основними засобами. Рівень рентабельності в 2020 р. порівняно з 2016 роком підвищився на 0,44 процентних пункти. В 2020 році в господарстві збільшились обсяги за такими видами продукції рослинництва, а саме: пшениці на 744 тис.грн. (в структурі товарної продукції займає питому вагу – 40,24%), соняшника– на 2504 тис.грн., який має найбільшу питому вагу 44,23%, а вирощування овочів зменшилось – на 2902 тис.грн. (в структурі займають 0,14%). Виручка від наданих послуг в сільському господарстві зменшилась на 326 тис.грн.

5. Фінансовий стан господарства можемо охарактеризувати таким чином: коефіцієнт поточної ліквідності зріс на 30,8278 одиниці, що характеризує збільшення оборотних активів необхідних для того, щоб сплатити суми заборгованості на протязі звітного періоду. Показник співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості в 2020 році становив 15,87, що більше в 9,5 рази ніж в 2016 році та свідчить про те, що господарство здатне своєчасно погасити поточні заборгованість. Здійснення комплексного аналізу фінансового стану показало , що також в господарстві відбулося збільшення оборотних виробничих фондів в обігових коштах в 52 рази. Зменшення коефіцієнта мобільності активів на 67,42%, свідчить про втрату потенційної можливості перетворення активів у ліквідні кошти. Коефіцієнт оборотності запасів зріс на 68,11%, що показує збільшення частки запасів в структурі оборотних активів, і це є нормальною тенденцією для сільськогосподарського підприємства. Динаміка рентабельності ралізованої продукції збільшилась на 0,3649 в.п., що відбувалось за рахунок збільшення прибутку від реалізації на одиницю виручки. Зменшення періоду окупності капіталу та власного капіталу відобразилось і на зменшенні

рентабельності власного капіталу на 0,4981 та рентабельності капіталу (активів) за чистим прибутком на – 0,04.

Можемо підбити наступні висновки, що миттєва платоспроможність підприємства покращилась. Так, на протязі досліджених років показники абсолютної ліквідності підвищились, про що свідчить його зростання в 4,74 рази, це говорить про готовність ДДС ІОБ НААНУ до ліквідації короткострокової заборгованості протягом місяця або в найкоротші строки. Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття) знизився на 74,83%, а коефіцієнт швидкої ліквідності – на 80,24%.

6. Проаналізувавши фінансову стійкість господарства ДДС ІОБ НААНУ за 5 років визначено, що в 2016 р. підприємство перебуває в критичному стані, а з 2018 рр. – в кризовому фінансовому стані, тому що запаси й витрати підприємства покриваються в такому випадку тільки за рахунок позикових джерел або поточної заборгованості. Також ми визначили, що в 2017 році господарство було здатне забезпечити запаси власними коштами і позиковими фінансовими джерелами, а значить мало нормальну фінансову стійкість. В 2020 р. підприємство перебуває в нестійкому фінансовому становищі, тому воно не зможе забезпечувати запаси ні власними обіговими коштами, ні позиковими. Починаючи з 2018 року спостерігалось значне погіршення фінансової стійкості і господарство мало кризовий тип фінансової стійкості, крім того ще знизився рівень валового і чистого доходу порівняно з минулим 2019 роком. Коефіцієнт фінансового ризику ДДС ІОБ НААНУ за період з 2016 р. по 2020 р. збільшився із 0,81 до 1,14, приріст коефіцієнту фінансової залежності також склав 0,33. Коефіцієнт фінансового навантаження знизився з 0,43 до 0,36. Коефіцієнт співвідношення «довгих» і «коротких» банківських запозичень залишився без зміни. Таким чином отримаємо висновок, що при зменшенні долі позикових коштів у валюті балансу, його фінансова стійкість зміцнюється і прослідковується тенденція до підвищення фінансової привабливості підприємства.

7. На підставі отриманих результатів проведеного дослідження пропонуємо наступні напрями підвищення фінансової стійкості господарства: прискорити оборотність капіталу в поточних активах; обґрунтовано зменшити рівень запасів і витрат у відповідності до нормативів та оптимального співвідношення; збільшити власний оборотний капітал за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел та оптимізувати його структур; оптимізувати структуру власного і позикового капіталу, підвищити платоспроможність і ліквідність і більш раціонально використовувати кошти.

8. В ДДС ІОБ НААНУ сформований оборотний капітал в основному за рахунок його власних джерел, а також за допомогою короткострокових позик та поточних зобов'язань. Після проведених розрахунків отримано, що частка поточних зобов'язань при формуванні оборотних активів в 2021 р. складе 142,77% , що більше на 52,41 процентних пункти ніж в 2016 році, а їх вартість збільшиться на 240225,35 грн. Питома вага власного капіталу в 2021 році є найбільшою і становить 359,4%, що більше на 209,56 % пункти ніж 2016 році. В прогностному періоді спостерігається зростання суми оборотних активів на 1651026,02 грн. В дослідженому господарстві вартість матеріальних запасів менше ніж власний оборотний капітал та сума фінансових джерел, а рівень забезпеченості запасів оборотним капіталом зменшився на 95,53п.п., власним капіталом – на 98,74 п.п. Вартість власного капіталу, яка являється необхідною при формуванні необоротних активів в господарстві в 2021 рр. складатиме 6242465,2 грн., при цьому відбувається його збільшення на 6113783,2 грн.

9. Отриманий при проведенні розрахунку кореляційно-регресійного аналізу в параболічному рівнянні прогностний показник коефіцієнту фінансової стійкості в 2021 році на підприємстві буде складати 1,1952, за яким виконуються умови цільової функції $Kф ст \geq 1 \rightarrow max$ та при цьому досягається його нормативне значення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адонін С., Калашнікова Ю. Оцінка фінансової стійкості підприємства та шляхи її підвищення / Таврійський науковий вісник. Серія: економіка. 2020. № 4, С. 155-160.
2. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика, навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Центр учбової літератури, 2009. С. 328.
3. Бень Т. Г. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства / Фінанси України. 2013. №6. С. 53 – 61.
4. Бердар М. М. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. С. 352.
5. Берест М. М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. С. 164.
6. Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємства / Фінанси України, 2015. №3. С. 117 – 129.
7. Бугай В. З., Резанов Е. О. Основні напрями збереження фінансової стійкості підприємства в умовах кризи / Економічний простір. 2019. № 142. С. 112-122.
8. Бурлака Ю. М. Модель фінансово стійкого сільськогосподарського підприємства. Економіка АПК. 2015. №8. С. 87– 93.
9. Верзун А. О. Теоретичні підходи до формування та забезпечення фінансової стійкості підприємств / Агросвіт. 2013. №15. С. 50 – 52.
10. Гасанов С. С. Формування системи індикаторів фінансової стійкості сектору загального державного управління / Фінанси України, 2014. №9. С. 18 – 36.
11. Гнатенко О. А. Забезпечення фінансової стійкості підприємства на основі актуарних розрахунків / Агроінком. 2014. №4. С. 46 – 48.
12. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. С. 256.

13. Грабовецький Б.Є. Ранжування показників фінансово-господарської діяльності підприємства для побудови комплексної стратегічної програми на основі методу експертних оцінок дельфі / Економіка та держава. 2012. №9. С.40– 41.
14. Гриньова В.М. Фінанси підприємств: навчальний посібник: 3-тє вид., стереот. Київ.: Знання-Прес, 2014. С. 423.
15. Давиденко Н.М. Фінансова стійкість підприємства та її аналіз. Науковий вісник Національного аграрного університету. – Київ, 2015. №97. С. 183 – 187.
16. Даниленко А.І. Теоретико-методологічні засади ідентифікації ризиків і загроз безпеці сектору державних фінансів./ Фінанси України. 2012. №10. С. 3 – 19.
17. Долгоруков Ю.О. Профакторний аналіз фінансового стану малого підприємництва в регіоні / Фінанси України. 2013. №10. С.129 – 138.
18. Ефимова, О. В. Фінансовий аналіз. М. : Бухгалтерський облік, 2013. С. 208.
19. Захарова Н. Ю. Підходи до формування й оцінки фінансової стійкості підприємства. / Бізнес Інформ. 2020. №10. С. 307–315.
20. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. МАУП. 2-ге вид., стереотип. К. : МАУП, 2014. С.152.
21. Калишенко В.О., Москалець К.М. Огляд та узагальнення методичних підходів до оцінки фінансової стійкості підприємства. XIV Міжнародна наукова інтернет-конференція «ADVANCED TECHNOLOGIES OF SCIENCE AND EDUCATION». 2018.
22. Квасницька Р.О. Інструментарій та методи оптимізації цільової структури підприємства / Економіст. 2015. №5. С. 73 – 75.
23. Кизим М.О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: Монографія. Харків: ВД«ІНЖЕК», 2011. С.114.
24. Кислиця О. Я. Економічний аналіз: курс лекцій . Європейський ун-т. Київ. : Вид-во Європейського ун-ту, 2013. С. 171.

25. Клочко Т. Фінансова безпека як умова фінансової стійкості підприємства / Економіка та суспільство. 2021. № 23.
26. Ковалев В. В. Введение в финансовый менеджмент. М. : Финансы и статистика, 2015. С.768.
27. Коваль О. А., Літус П. Р. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Ефективна економіка. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8402>.
28. Копчак Ю. С. Проблеми діагностики фінансового стану і стійкості функціонування підприємства. Вісник Сумського державного університету, 2014. №9. С. 23 – 34.
29. Королюк Т.А. Оцінка фінансової стійкості та визначення платоспроможності акціонерних товариств пивоварної промисловості / Галицький економічний вісник, 2012. №1. С. 130 – 135.
30. Косарева І.П., Удовика Є.М Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю підприємств. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2018. №23. С. 246-251
31. Костирко А. Г. Напрями, підходи, особливості формування і використання фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств: теоретичні та практичні аспекти. Миколаїв : МНАУ, 2015. С. 67.
32. Котляр М.Л. Оцінка фінансової стійкості підприємства на базі аналітичних коефіцієнтів / Фінанси України. 2012. №1. С.113 – 118.
33. Котляр М.О. Аналіз ліквідності як важливий етап оцінки фінансової стійкості підприємства. Вісник ТНЕУ, 2015. № 4. С. 120 – 124.
34. Котляр, М. Л. Аналіз фінансового стану підприємства / Фінанси України, 2014. №5. С. 99 – 105.
35. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування: навчальний посібник. Дніпропетровський ун-т економіки та права. Київ: ЦНЛ, 2013. С. 224.
36. Крейнина М. Н. Финансовая устойчивость предприятия: оценка и принятие решений / Финансовый менеджмент. 2011. № 2. С. 3 – 13.

37. Кручок С.І. Оцінка фінансового стану підприємств./ Фінанси України. 2012. №8. С. 40 – 48.
38. Кунцевич В.О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки./ Актуальні проблеми економіки, 2014. № 7. С. 123 – 131.
39. Кустова Т.Н.. Аналіз і діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства: навчальний посібник. Рибінськ: РГАТА, 2003. С. 200.
40. Куцик В.І., Борисенко Н.В. Суть і аналіз фінансово-економічного стану підприємства в сучасних умовах. / Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. Львів: РВВ НЛТУ України, 2009. № 19.13. С. 274–278.
41. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб`єктів господарювання: монографія. КНЕУ. Київ: КНЕУ, 2016. С. 387. ISBN 966-574-221-3.
42. Левкович О. В., Калашнікова Ю. М. Фінансова стійкість як передумова інноваційного розвитку підприємства. Ефективна економіка. 2021. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8776>.
43. Лисничук О.А., Нестерчук Т.А. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства / Економіка і суспільство. 2018. № 18. С.454-462
44. Мамонтова Н.А. Умови забезпечення фінансової стійкості підприємств / Фінанси України. 2016. №8. С.103– 107.
45. Марцин В.С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові оцінки фінансового стану підприємства. / Економіка. Фінанси. Право. 2013. №7. С. 26 – 30.
46. Мицак О.В. Ліквідність як елемент фінансового управління діяльністю підприємства/ Фінанси України. 2013. №10. С.62 – 66.
47. Міхайлішина В. О. Узагальнення підходів до визначення сутності поняття «фінансова стійкість підприємства»/ Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 2020.№2.

48. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник. Мін-во освіти і науки України. Вид. 2-ге, перероб. та доп. К. : ЦНЛ, 2015. С. 472.
49. Назиров В.М. Показатели краткосрочной и среднесрочной финансовой устойчивости предприятия / Финансовый бизнес, 2014. № 6. С. 2– 11.
50. Наказ «Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» (Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства Фінансів № 2/23 (з0188-13) від 04.01.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01#Text>
51. Овчаренко Р.В. Інформаційне забезпечення та методика оцінювання фінансової стійкості підприємства / Банківська справа. 2013. №4. С. 59 – 62.
52. Омецінська І.К. Оцінка фінансової стійкості підприємств будівельної галузі на основі аналізу структури власного капіталу та зобов'язань / Економічний аналіз. 2012. №3. С.209 – 212.
53. Отенко І. П. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. С. 156.
54. Павленко О.П., Кожушко Д.В. Теоретичні аспекти оцінки фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств / Економічний простір. 2021. №173. С.76-80.
55. Павленко О.П., Кожушко Д.В. Теоретичні аспекти оцінки фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств / Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи : матеріали XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 28-30 жовтня 2021 р. : В 2 т. Том 1. Дніпро: Видавничо-поліграфічний центр «Гарант СВ», 2021. С.120-121.
56. Павловська О.В. Удосконалення методів аналізу фінансового стану підприємств / Фінанси України . 2012. №11. С. 54 – 62.
57. Павловська О.В. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник. Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. Київ: КНЕУ, 2014. С. 388.

58. Панченко А.І. Узагальнення моделі статистичної оцінки основних показників діяльності підприємства / Фінанси України. 2015. №3. С. 133 – 138.
59. Плиса В.Й. Стратегія управління фінансовою стійкістю підприємств / Фінанси України. 2015. №11. С. 36 – 42.
60. Плиса В.Й. Управління ризиком фінансової стійкості підприємства / Фінанси України. 2011. №1. С. 67 – 73.
61. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб`єктів господарювання: підручник. 2-е изд., перераб. и доп. Тернопіль: Економічна думка, 2014. С. 416.
62. Приймак І.М. Управління ризиком втрати фінансової стійкості підприємства в умовах невизначеності зовнішнього середовища / Формування ринкової економіки в Україні. 2013. №19. С. 413 –419.
63. Рзаєва Т. Г., Драпчук А. І. Аналіз фінансової безпеки підприємства за ознаками його фінансового стану / Вісник Хмельницького національного університету. 2019. № 3. С. 145-147.
64. Рупняк М.Я. Фінанси акціонерних товариств / Фінанси України. 2013. №5. С. 105 – 111.
65. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Знання, 2012. С. 662.
66. Савченко М. В., Шкуренко О. В. Фінансова стійкість як передумова розвитку міжнародного бізнесу / Бізнес Інформ. 2019. №10. С. 96–104.
67. Сало Л.К. Особливості формування та реалізації державної та регіональної податкової політики України в сучасних умовах / Економіка та держава. 2013. №5. С. 80 – 83.
68. Семенов Г.А. Оптимізація структури капіталу підприємства / Держава та регіони. 2015. №4. С. 164 – 170.
69. Сіренко Н.М. Стратегічне планування антикризового розвитку сільськогосподарського підприємства. Економіка АПК, 2016. №2. С. 48 – 53.

70. Слав`юк Р.А. Фінанси підприємств: навчальний посібник. 3-є вид., доп. і перероб. Київ: ЦУЛ, 2002. С. 460.
71. Смачило В.В. Оцінка фінансової стійкості підприємств / Економічний простір. 2012. №20/2. С. 266 – 275.
72. Соловйова Н.І. Проблеми методології та практики впровадження системи фінансового прогнозування в підприємствах АПК / Економіка АПК. 2012. №11. С. 40 – 47.
73. Стадник В.П. Основні напрямки гарантування економічної безпеки сільськогосподарських підприємств/ Агроінком. 2012. №1. С. 109 – 110.
74. Стецько М.В. Фінанси акціонерних товариств: проблеми і перспективи / Фінанси України 2016. №4. С. 54– 59.
75. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства: навчальний посібник. Львівський банківський ін-т. Львів, 2012. С. 485.
76. Терещенко С.І. Оцінка фінансової стійкості підприємства / Вісник Національного банку України. 2013. №11. С. 56–58.
77. Терещенко С.І. Показник cash-flow як критерій оцінки фінансового стану компанії / Фінанси України. 2013. №5. С. 36 – 47.
78. Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Яришко О. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління / Запорізький національний університет. Інфраструктура ринку. 2021. №56. С. 129-134.
79. Третяк О.Д. Оцінка фінансового стану акціонерних товариств / Фінанси України. 2013. №12. С. 95 – 103.
80. Тулай О.І. Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств та основні напрями його зміцнення/ Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2018. 3(38). С. 185-191.
81. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава :ПДАА, 2016. С. 430.

82. Федірко В. М. Проблеми оцінки фінансової стійкості та ліквідності використання коштів / Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т. 10. С. 359 – 363.

83. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: навчальний посібник. МАУП. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: МАУП, 2014. С. 288.

84. Філімоненков О.С. Фінанси підприємства: навч. Посібник. Київ: Кондор, 2005. С. 400.

85. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз. Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. С. 566.

86. Чепкая В.В., Матяш О.К. Финансовая устойчивость предприятия: сущность и факторы влияния / Економіка і суспільство. 2017. № 12. С. 649-655

87. Червінська С.Л. Методичні підходи щодо управління фінансовими результатами аграрних підприємств / Економіка АПК. 2014. №5. С. 29 – 32 .

88. Черевко Д.Г. Конкуентоспроможність підприємства як характеристика його економічного стану / Економіка АПК. 2015. №3. С. 86 – 88.

89. Чернелевський Л.М. Економічний аналіз на підприємствах промисловості і торгівлі: підручник. Мін-во освіти і науки України, Науково-метод. центр вищої освіти. Київ.: Пектораль, 2013. С.312. ISBN 966-96307-0-3.

90. Шаблиста Л.М. Фінансова стійкість підприємства: сутність і методи оцінки / Економіка і прогнозування. 2016. №2. С.46–58.

91. Шевчук О.Д. Інтегральна оцінка фінансової стійкості аграрних підприємств / Науковий вісник Національного аграрного університету. Київ, 2016. № 97. С. 277 – 231.

92. Юхименко П.І. Оцінка фінансового стану підприємства за допомогою матричного та маржинального методів. Вісник Білоцерківського державного аграрного університету / Біла Церква. 2012. № 55. С.12 – 21.

93. Яковлева Ю.С. Проблеми фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств і шляхи їх вирішення/. Вісник Сумського національного аграрного університету. Суми. 2014. № 6 – 7 (26 – 27). С.179 – 182.

94. Ясіновська І.Ф. Фінансова стійкість сільськогосподарських підприємств Львівщини / Економіка АПК. 2012. №5. С.107 – 112.

95. Vasechko L. Стратегічні напрями забезпечення фінансової стійкості підприємства / Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій, 2021. №1(7). С. 26-40.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Склад і структура товарної продукції ДДС ІОБ НААНУ, тис.грн.

Вид продукції	2016 р.		2017 р.		2018р.		2019р.		2020 р.		Зміни 2020р. до 2016р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	питома вага, % п.	темпи риросту, %
Пшениця озима	1534	34,52	2928	84,75	1972	77,39	2350	76,60	2278	40,24	744	5,72	148,50
Соняшник	-	-	127	3,68	110	4,32	139	4,53	2504	44,23	2504	44,23	0
Овочі	2910	65,48	32	0,93	7	0,27	8	0,26	8	0,14	-2902	-65,34	0,27
Інша продукція рослинництва	-	-	154	4,46	93	3,65	134	4,37	237	4,19	237	4,19	0
Продукція рослинництва всього	4444	100	3177	91,95	2182	85,64	2634	85,85	5035	88,94	591	-11,06	113,30
Послуги в с/г	-	-	251	7,26	366	14,36	434	14,15	326	5,76	326	5,76	0
Всього	4444	100	3455	100	2548	100	3068	100	5661	100	1217	0	127,39

ДОДАТОК Б

Динаміка показників ділової активності ДДС ІОБ НААНУ

Назва показника	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	Відношення 2020р. до 2016р. у %
Оборотність активів ресурсовіддача, коефіцієнт трансформації	0,633	0,821	0,919	0,913	1,084	144,31
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	27,036	22,249	31,546	9,288	1,892	34,35
Період одного обороту обігових коштів	13,315	16,181	11,412	38,759	190,305	291,09
Коефіцієнт оборотності запасів	49,289	9,180	14,893	15,718	11,600	31,89
Період одного обороту запасів (днів)	7,304	39,216	24,172	22,904	31,035	313,59
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороту)	97,818	2,287	33,312	40,328	3,169	41,23
Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	3,7	157,4	10,8	8,9	113,6	242,58
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	0,71	0,018	0,012	0,009	0,01	1,33
Період операційного циклу (днів)	33	51	2	11	25	32,58
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність)	32,344	0,644	9,386	1,216	1,152	3,76

ДОДАТОК В

Динаміка відносних та абсолютних показників фінансової стійкості

ДДС ІОБ НААНУ

Показник	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	Відношен- ня 2020р. до 2016р. %
Власні обігові кошти (робочий, функціонуючий капітал)	8278,0	878540	-2652010	-1575125	-717244	-19027,84
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	3,884	3,675	52,648	16,738	7,616	430,98
Маневреність робочого капіталу	10,201	0,516	-0,155	-0,298	-0,834	-2,92
Маневреність власних обігових коштів	-0,019	-0,031	-0,012	-0,462	-0,811	2449,67
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	-0,902	-2,368	-20,798	-3,355	-1,199	371,92
Коефіцієнт покриття запасів	0,017	-2,202	-20,621	-3,208	-1,083	-18862,25
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,624	0,688	0,069	0,717	0,716	114,94
Коефіцієнт фінансової залежності	1,603	1,453	14,393	1,395	1,397	87,00
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,592	-0,166	-13,106	-0,260	-0,119	43,87
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,376	0,312	0,302	0,283	0,284	75,22
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	1,658	2,205	0,230	2,534	2,517	152,81
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,624	0,688	0,069	0,717	0,716	114,94